

ชื่อเรื่อง	การศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการค้าชายแดนไทย-มาเลเซียของประชาชนในเขตสามจังหวัดชายแดนใต้
ผู้วิจัย	นุชนภา เลขาวิจิตร
คณะ	วิทยาการจัดการ
ปี	2556

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการค้าชายแดนไทย-มาเลเซียของประชาชนในเขตสามจังหวัดชายแดนใต้ ผู้วิจัยกำหนดประชากรในการวิจัยคือ ประชาชนที่อาศัยในบริเวณด้านศุลกากรและท่าเรือ ตามแนวชายแดนไทย – มาเลเซียในเขตสามจังหวัดชายแดนใต้ โดยมีกลุ่มตัวอย่างเป็นประชาชนที่อยู่อาศัยในบริเวณด้านศุลกากรและท่าเรือตากใบ จำนวน 297 คน ด้านศุลกากรและท่าเรือสุไหงโกลก จำนวน 333 คน และด้านศุลกากรและท่าเรือเบตง จำนวน 366 คน ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ด้วยแบบสอบถาม ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่าประชาชนในสามจังหวัดชายแดนใต้มีความพอใจในด้านการคมนาคมขนส่งและการค้าในระดับมาก ซึ่งหมายถึงความสะดวก ปลอดภัยในการคมนาคมขนส่ง และการติดต่อสื่อสาร ด้านโครงสร้างพื้นฐานและทรัพยากรมนุษย์ก็เช่นเดียวกัน ประชาชนในสามจังหวัดมีความพอใจระดับมาก ซึ่งโครงสร้างพื้นฐานและทรัพยากรมนุษย์เป็นอีกปัจจัยสำคัญที่จะสนับสนุนให้เกิดการสร้างการค้าชายแดน ปัจจัยสุดท้ายคือด้านเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งผู้วิจัยสนใจศึกษาปัญหาอุปสรรคทางการค้า และพบว่าประชาชนมีความคิดเห็นว่า สภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบัน ราคาน้ำมัน ความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัด และยาเสพติด ส่งผลให้เกิดอุปสรรคทางการค้าชายแดนในระดับมาก

TITLE COMMUNITY RESIDENT OPINION TOWARDS BORDERING TRADES
BETWEEN THAILAND AND MALAYSIA IN THE THREE SOUTHERN BORDER
PROVINCES

AUTHOR NUTNAPHA LEKHAWICHIT

FACULTY MANAGEMENT SCIENCE

YEAR 2013

ABSTRACT

This research aims to study to the people opinions towards Thailand - Malaysia's bordering trades in the three Southern border provinces. The researcher defined the population for this research as all the people living in the area of customs and port along Thailand – Malaysia borders in the three Southern border provinces. The sample group included 297 numbers of peoples living in the area of customs and port of Takbai district 333 samples from Sungai-golok district and 366 samples from Betong district. Data was collected by questionnaires and analyzed by Arithmetic Mean and Standard Deviation.

Findings from the research suggested that peoples in three Southern border provinces are satisfied with the transportation and commercial in high levels. This refers to the convennion and security of transportation. So to the communication Infrastructure and human resources, peoples in three Southern border provinces are satisfied in high levels. Which is the infrastructure and human resources are important factor to support and make the development to the border trading. The final factor is the economic and society. The researcher chooses to

study on the problem of trading. And found that the current economic conditions, fuel prices, the unrest in the three provinces and drug are impacted to the borders trading in a high level.

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การค้าชายแดน เป็นการค้าที่เกิดขึ้นบริเวณชายแดนระหว่างประชาชนหรือผู้ประกอบการ ที่มีถิ่นที่อยู่คนละประเทศ โดยไม่จำเป็นต้องมี สัญญาการค้าระหว่างกัน สินค้าส่วนใหญ่ เป็นอุปโภคบริโภค ที่จำเป็นใช้ในชีวิตประจำวัน โดยมีเงินสกุลท้องถิ่น การค้ากระทำทั้งการค้าที่ผ่านและไม่ผ่านพิธีการศุลกากร เนื่องจากย้ายสินค้า ทำได้ง่ายต่อการควบคุม (กระทรวงพาณิชย์, 2545 : 27) อีกทั้งยังเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดประการหนึ่งในการกำหนดการเจริญเติบโต และการส่งออกเป็นแรงผลักดันที่ทำให้เกิดกิจกรรมทางเศรษฐกิจในประเทศ ก่อให้เกิดรายได้และการจ้างงานในอาชีพอื่นๆที่เชื่อมโยงกัน (สุนิสา ปัญญาสุรจิต, 2549 : 1) จากสภาพที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของประเทศไทยนั้นเป็นศูนย์กลางของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทำให้สามารถทำการค้าชายแดนกับประเทศเพื่อนบ้านที่มีอาณาเขตติดต่อกัน 4 ประเทศ คือ พม่า ลาว กัมพูชา และมาเลเซีย (นฤมล นาคา, 2548 : 1)

ภาคใต้ของประเทศไทย ประเทศเพื่อนบ้านที่มีพรมแดนติดกันกับประเทศไทยนั้น คือ มาเลเซีย ซึ่งเป็นประเทศที่มีความสัมพันธ์อันดีกับประเทศไทยมาโดยตลอด (เอกรัตน์ ช้างแก้ว, 2551 : 1) เนื่องจากประเทศไทยและมาเลเซียมีแนวชายแดนติดต่อกันทั้งทางบกและทางน้ำ โดยเฉพาะทางบก มีเส้นทางรถยนต์เป็นระยะทางยาว 647 กิโลเมตร ฝั่งไทยมีจังหวัดที่ติดพรมแดน 5 จังหวัด คือ จังหวัดสตูล สงขลา ยะลา นราธิวาส และปัตตานี ส่วนรัฐพรมแดนของประเทศมาเลเซีย 4 รัฐ คือ รัฐเคดาห์ รัฐเปรัก รัฐเปอร์ลิส และรัฐกลันตัน (ณรงค์ชัย กุศลธรรมรัตน์, 2544 : 15-19) โดยภาพรวมพบว่า มาเลเซียเป็นคู่ค้าอันดับสองของไทยในอาเซียนรองจากสิงคโปร์ และพบว่าการส่งออกสินค้าที่สำคัญของไทย คือ ยางพารา ซึ่งเป็นผลผลิตของภาคใต้กว่าร้อยละ 70 ของผลผลิตทั้งประเทศ เป็นสินค้าที่มีมูลค่าการส่งออกผ่านด่านศุลกากรชายแดนมากที่สุด โดยมีสัดส่วนประมาณร้อยละ 45 ของมูลค่าการส่งออกผ่านด่านศุลกากรชายแดน หรือร้อยละ 11.7 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคใต้ นอกจากนี้ ยังมีสินค้าไม้ยางพาราแปรรูปและสัตว์น้ำ ในแต่ละปีมีมูลค่าการส่งออกผ่านด่านศุลกากรชายแดนเฉลี่ยต่อปีรวมกันประมาณ 12,000 ล้านบาท หรือเพียงร้อยละ 1 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคใต้ นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาการค้าระหว่างประเทศของไทยในปี 2555 พบว่า มีมูลค่าการค้าผ่านด่านศุลกากรชายแดนสูงเกิน 9 แสนล้านบาท เป็นการค้าผ่านด่านศุลกากรชายแดนที่ติดกับมาเลเซียถึงร้อยละ 56 ของมูลค่าการค้าผ่านด่านศุลกากรชายแดน

ทั้งหมด โดยมีมูลค่าการค้ารวม 515,923.5 ล้านบาท เป็นมูลค่าส่งออก 303,019.5 ล้านบาท และมูลค่าการนำเข้า 212,903.9 ล้านบาท ทั้งนี้ มูลค่าการค้าผ่านด่านศุลกากรชายแดนระหว่างไทยและมาเลเซีย คิดเป็นร้อยละ 43 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคใต้ (โสมสิริ หมัดอะดัม, 2556 : 1)

ประชากรตามแนวชายแดนมีรายได้หลักจากการค้าขาย ร้านค้า โรงแรม ร้านอาหาร และธุรกิจท่องเที่ยว มีกระแสการหมุนเวียนของเงินนับล้านบาทต่อวัน โดยเฉพาะวันเสาร์ – อาทิตย์ หรือวันหยุดนักขัตฤกษ์ของทั้งสองประเทศ สำหรับธุรกิจการค้าขายมีทั้งรูปแบบการค้าถูกกฎหมายผ่านพิธีการทางศุลกากร และผิดกฎหมายเป็นสินค้าลักลอบ กล่าวได้ว่า นับวันธุรกิจการค้าชายแดนมีปริมาณและมูลค่าเพิ่มมากขึ้น โดยมีช่องทางการค้าในการนำเข้าส่งออกสินค้าจากด่านศุลกากรและท่าเรือ (อาทิ ครูตากยวงศ์, 2545 : 45) อย่างไรก็ตาม นับตั้งแต่ในช่วงต้นปี พ.ศ. 2547 ที่ประเทศไทยประสบปัญหาความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ของไทย ได้ส่งผลกระทบต่อการค้าชายแดนไทย-มาเลเซีย กล่าวคือ การขนส่งสินค้าไม่สะดวกและมีความเสี่ยงภัย มีการลักลอบทำการค้าข้ามแดนเป็นจำนวนมากตลอดแนวชายแดนไทย-มาเลเซีย มาเลเซียไม่อนุญาตให้รถบรรทุกของไทยเข้าไปขนถ่ายสินค้าในประเทศ โดยอนุญาตให้ขนถ่ายที่สถานีขนถ่ายสินค้าชายแดนบริเวณด่านศุลกากรเท่านั้น และมาเลเซียไม่อนุญาตให้มีการโฆษณาการท่องเที่ยวของต่างประเทศ นอกจากนี้พบว่า บริเวณพื้นที่ของด่านสุโงโกลกคับแคบ ก่อความไม่สะดวกในการจราจรข้ามแดน โดยเฉพาะสะพานข้ามแม่น้ำโก-ลกที่มีเพียง 2 ช่องจราจร ดังนั้น เมื่อมีรถบรรทุกไม้ขนาดใหญ่เข้ามาในบริเวณ ทำให้เกิดการติดขัดด้านจราจร อีกทั้งก่อความไม่สะดวกแก่การขนส่งสินค้าอื่น ๆ ด้วย (เอกรัตน์ ช่างแก้ว, 2551: 1)

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าการค้าชายแดนไทย-มาเลเซีย มีความสำคัญต่อผู้ประกอบการ และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการค้าชายแดนทุกคน มีบทบาทสำคัญต่อเศรษฐกิจของภาคใต้ เนื่องจากมาเลเซียเป็นประเทศที่มีขนาดเศรษฐกิจใหญ่ที่สุดในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน และมีการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจและการค้าเสรีมากกว่าประเทศอื่นๆ แต่เนื่องจากการค้าชายชายแดนปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ปัญหาด้านเศรษฐกิจของประเทศ และปัญหาความไม่สงบของสามจังหวัดชายแดนใต้ เป็นผลให้ยากต่อการตัดสินใจในการลงทุน ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการค้าชายแดนไทย-มาเลเซีย เพื่อทำให้ทราบความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการค้าชายแดนไทย-มาเลเซีย ในสามจังหวัดชายแดนใต้ที่ติดพรมแดน ซึ่งประกอบด้วย ยะลา นราธิวาส และปัตตานี ซึ่งสามารถนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาไปเป็นแนวทางในการดำเนินธุรกิจการค้าชายแดนไทย-มาเลเซีย หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องสามารถนำข้อมูลที่ได้ไปเป็นแนวทางในการพัฒนาธุรกิจการค้าชายแดน อีกทั้งเป็นแนวทางในการศึกษาเพิ่มเติมสำหรับผู้สนใจหัวข้อวิจัยนี้ต่อไป

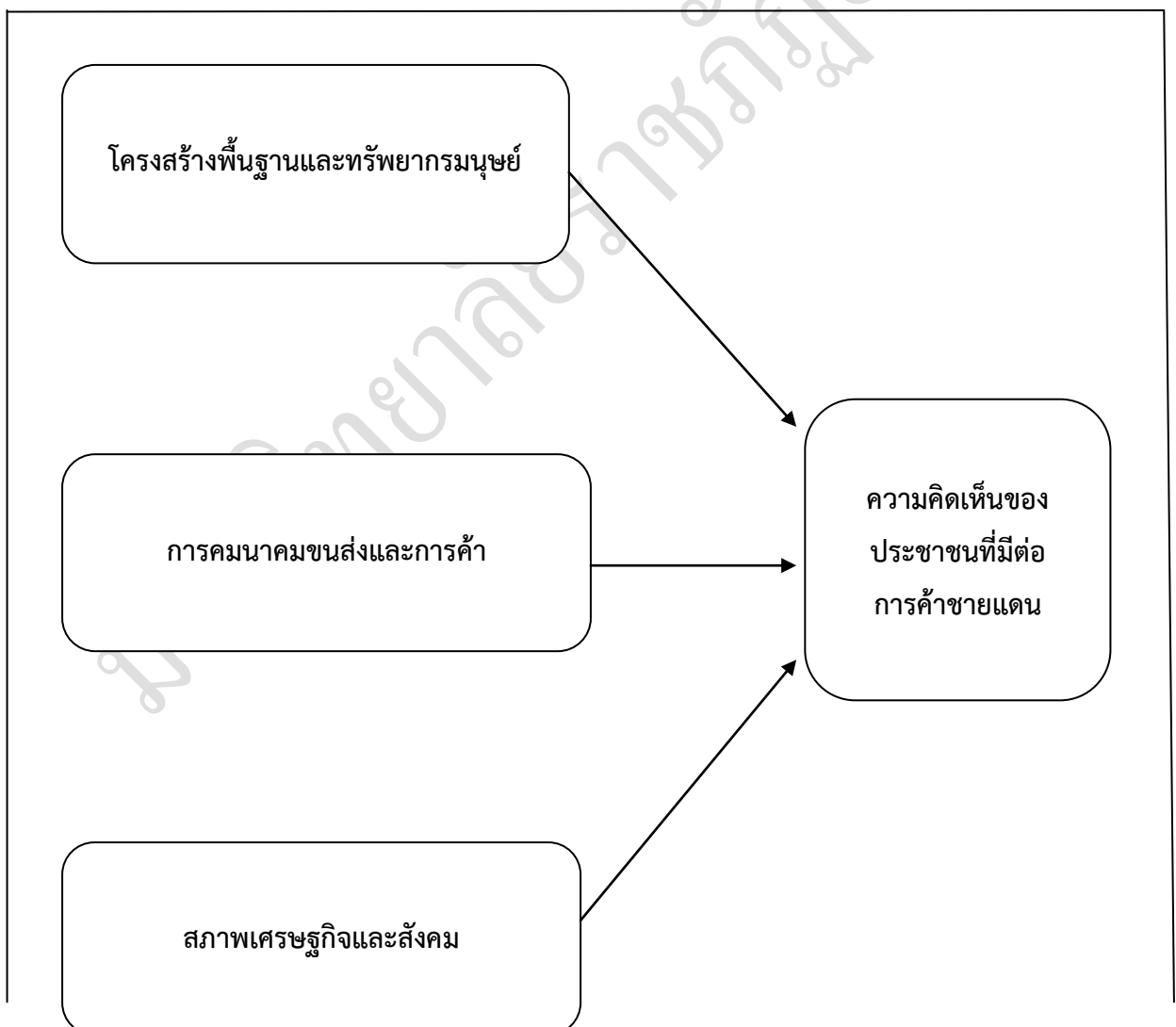
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการค้าชายแดนไทย-มาเลเซียของประชาชนในเขต
สามจังหวัดชายแดนใต้

กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับ
การค้าชายแดนไทย-มาเลเซียของประชาชนในเขตสามจังหวัดชายแดนใต้ โดยผู้วิจัยได้ทำการทบทวน
วรรณกรรมงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาพัฒนาเป็นกรอบแนวคิดสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งสามารถ
แสดงได้ดังภาพประกอบที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ความสำคัญของการวิจัย

1. ผลผลิต (Output)

ทำให้ทราบความคิดเห็นเกี่ยวกับการค้าชายแดนไทย-มาเลเซีย

2. ผลลัพธ์ (Outcome)

สามารถนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาไปเป็นแนวทางในการดำเนินธุรกิจการค้าชายแดนไทย-มาเลเซีย หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องสามารถนำข้อมูลที่ได้ไปเป็นแนวทางในการพัฒนาธุรกิจการค้าชายแดน

3. ผลกระทบ (Impact)

เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาเพิ่มเติมสำหรับผู้สนใจหัวข้อวิจัยนี้ต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่องศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการค้าชายแดนไทย-มาเลเซียของประชาชนในเขตสามจังหวัดชายแดนใต้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งเน้นศึกษาถึงความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการค้าชายแดนในสามจังหวัดชายแดนใต้ ซึ่งประเด็นที่ต้องการศึกษาประกอบด้วยปัจจัยสำคัญกับการค้าชายแดน 3 ด้าน ดังนี้

(1) ด้านโครงสร้างพื้นฐานและทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาและการสร้างการค้าชายแดน ประกอบด้วย ความเหมาะสมของการเก็บค่าธรรมเนียมผ่านแดน ความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินในเขตการค้าชายแดน ความเข้มงวดของเจ้าหน้าที่ศุลกากร ความรวดเร็วของข้อมูลข่าวสาร ความสะดวกของระบบไฟฟ้า และความสว่างบริเวณเขตการค้าชายแดน

(2) ด้านการคมนาคมขนส่งและการค้า ประกอบด้วย ความสะดวกในการเดินทางไปยังประเทศมาเลเซีย ความสะดวกในการขนถ่ายสินค้าบริเวณท่าเรือ การแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศ การติดต่อสื่อสารระหว่างลูกค้า การแข่งขันทางการตลาดระหว่างผู้ค้า และความปลอดภัยในการขนส่งสินค้าผ่านด่านชายแดนไทย-มาเลเซีย

(3) ด้านเศรษฐกิจและสังคม ประกอบด้วยสภาพปัญหาทางด้านเศรษฐกิจและสังคมที่ส่งผลต่อการค้าชายแดน 4 ด้าน ซึ่งประกอบด้วย ภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบัน การปรับตัวของราคาน้ำมันในประเทศไทยซึ่งส่งผลกับต้นทุนของธุรกิจ ความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ และการแพร่ระบาดของยาเสพติด

2. ขอบเขตด้านพื้นที่

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตด้านพื้นที่ในการวิจัยครั้งนี้ เป็น จุดผ่านแดนบริเวณไทย-มาเลเซีย ในเขตสามจังหวัดชายแดนใต้ ซึ่งแบ่งเป็นสามจังหวัด ดังนี้

(1) จังหวัดนราธิวาส มีจุดผ่านแดนทั้งสิ้น 3 ด่าน เป็นด่านถาวรทั้ง 3 ด่าน ได้แก่ ด่านชายแดนสุไหงโกลลก ด่านชายแดนตากใบ ด่านชายแดนบูเกะตา

(2) จังหวัดยะลา มีจุดผ่านแดนทั้งสิ้น 1 จุด เป็นด่านถาวร ได้แก่ด่านชายแดนเบตง จังหวัดยะลา จังหวัดนราธิวาส

(3) จังหวัดปัตตานี จังหวัดปัตตานีไม่มีพรมแดนที่ติดกับประเทศมาเลเซียจึงไม่มีการกำหนดกลุ่มตัวอย่างจากจังหวัดปัตตานี

3. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ สามารถอธิบายได้ ดังนี้

(1) การกำหนดประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณเขตการค้าชายแดนไทย-มาเลเซีย ซึ่งประกอบด้วย 4 จุดผ่านแดน ได้แก่ ด้านชายแดนสุโขทัย-โลก ด้านชายแดนตากใบ ด้านชายแดนบูเกะตา และด้านชายแดนเบตง

(2) การเลือกตัวอย่างสำหรับการวิจัยครั้งนี้เป็นการเลือกตัวอย่างที่ใช้ความน่าจะเป็น (Probability Sampling) เนื่องจากเนื่องจากผู้วิจัยทราบขนาดประชากรและมีกรอบตัวอย่างของประชากร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Cluster Sampling) โดยมีการแบ่งกลุ่มประชากรออกเป็นกลุ่มย่อย 2 กลุ่ม หรือ 2 ขั้นตอน ซึ่งหน่วยขั้นตอนที่ 1 ได้แก่ การแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 3 หน่วย คือ จังหวัดยะลา จังหวัดปัตตานี และจังหวัดนราธิวาส หน่วยขั้นที่ 2 เป็นการเลือกพื้นที่ด้านชายแดนที่จะเป็นตัวแทนจากแต่ละจังหวัด และเมื่อลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูล ผู้วิจัยเลือกสัมภาษณ์ผู้ตอบแบบสอบถามโดยเจาะจงสัมภาษณ์เฉพาะผู้ที่อยู่อาศัยในบริเวณด้านชายแดนเท่านั้น การวิจัยครั้งนี้จะไม่มีการเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนจากจังหวัดปัตตานี เนื่องจากจังหวัดปัตตานีไม่มีพรมแดนที่ติดกับประเทศมาเลเซีย

4. ขอบเขตด้านเวลา

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการค้าชายแดน การลงพื้นที่เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง และสรุปผลการวิจัย ตั้งแต่ เดือนตุลาคม พ.ศ. 2555 – เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2557

นิยามศัพท์เฉพาะ

การค้าชายแดนไทย-มาเลเซีย หมายถึง การค้าที่เกิดขึ้นบริเวณชายแดนไทย-มาเลเซียใน 3 บริเวณ คือ ด้านศุลกากรและท่าเรืออำเภอตากใบ ด้านศุลกากรและท่าเรืออำเภอสุโขทัย-โลก และด้านศุลกากรเบตง ระหว่างประชาชนหรือผู้ประกอบการที่มีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทย

และมาเลเซีย ส่วนใหญ่เป็นสินค้าที่มีความจำเป็นต่อชีวิตประจำวัน เช่น สินค้าอุปโภคบริโภค โดยใช้เงินสกุลท้องถิ่น

ประชาชน หมายถึง ประชาชนที่เกี่ยวข้องและอาศัยอยู่บริเวณเขตการค้าชายแดน ไทย-มาเลเซีย 3 บริเวณ คือ ด้านศุลกากรและท่าเรืออำเภอตากใบ ด้านศุลกากรและท่าเรืออำเภอ สุไหงโกลก และด้านศุลกากรเบตง

กรรมกร หมายถึง ประชาชนที่ใช้แรงงานรับจ้างขนย้ายสินค้าบริเวณเขตการค้า ชายแดนไทย-มาเลเซีย 3 บริเวณ คือ ด้านศุลกากรและท่าเรืออำเภอตากใบ ด้านศุลกากรและ ท่าเรืออำเภอ สุไหงโกลก และด้านศุลกากรเบตง

ด้านโครงสร้างพื้นฐานและทรัพยากรมนุษย์ หมายถึง องค์ประกอบพื้นฐานที่ เกี่ยวข้อง การดำเนินชีวิต และการค้าขายของประชาชนบริเวณเขตชายแดนไทย-มาเลเซียในสาม จังหวัดชายแดนใต้

ด้านการคมนาคมและการค้า หมายถึง ความสะดวกการขนส่ง ขนถ่ายสินค้า การแลกเปลี่ยนเงินตรา และความปลอดภัยในการขนส่งสินค้าผ่านด่านชายแดนไทย-มาเลเซีย

ด้านเศรษฐกิจและสังคม หมายถึง สภาพเศรษฐกิจ การปรับตัวของราคาน้ำมัน และสภาพสังคมที่เกิดขึ้นบริเวณเขตแดนไทย-มาเลเซียในสามจังหวัดชายแดนใต้

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการค้าชายแดนไทย-มาเลเซีย ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องหลายเล่มเพื่อประกอบการเขียนในบทนี้ สำหรับในบทนี้ จะขอเสนอใน 3 หัวข้อเรียงตามลำดับ ดังนี้ แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กรอบแนวคิดการวิจัย

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการค้าชายแดนไทย-มาเลเซีย จะขอเสนอในหัวข้อ ได้แก่ ความหมายของการค้าชายแดน รูปแบบการค้าชายแดน และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการค้าชายแดน

ความหมายของการค้าชายแดน

กระทรวงพาณิชย์ (2545 :27) ได้ให้ความหมายของการค้าชายแดนว่า หมายถึง การค้าที่เกิดขึ้นบริเวณชายแดน ระหว่างประชาชน หรือผู้ประกอบการ ที่มีถิ่นที่อยู่คนละประเทศ โดยไม่จำเป็นต้องมี สัญญาการค้าระหว่างกัน สินค้าส่วนใหญ่ เป็นอุปโภคบริโภค ที่จำเป็นใช้ในชีวิตประจำวัน โดยมีเงินสกุลท้องถิ่น การค้ากระทำทั้งการค้าที่ผ่านและไม่ผ่านพิธีการศุลกากร เนื่องจากย้ายสินค้า ทำได้ง่ายต่อการควบคุม

รัตติกกร สมฤทธิ์ (2546 : 4) ได้ให้ความหมายของการค้าชายแดนว่า เป็นการค้าระดับท้องถิ่น ที่เกิดขึ้นบริเวณชายแดนระหว่างประชาชนหรือผู้ประกอบการที่มีถิ่นที่อยู่คนละประเทศ โดยไม่จำเป็นต้องมีสัญญาการค้าระหว่างกัน สินค้าส่วนใหญ่เป็นสินค้าอุปโภคบริโภคที่จำเป็นต้องใช้ในชีวิตประจำวัน โดยใช้เงินสกุลท้องถิ่น การค้ากระทำทั้งการค้าที่ผ่านและไม่ผ่านพิธีการทางศุลกากร

ปราณีต ชาประดิษฐ์ (2549 : 9) ได้ให้ความหมายของการค้าชายแดนว่า ธุรกิจแลกเปลี่ยนซื้อขายระหว่างประชาชนของประเทศไทยกับประชาชนของประเทศที่อยู่ใกล้เคียงตามแนวชายแดน

เรืองศักดิ์ ไชยอุดม (2550 : 11) ได้ให้ความหมายของการค้าชายแดนว่า เป็นรูปแบบหนึ่งของการค้าระหว่างประเทศที่เริ่มมาจากการซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าที่จำเป็นในการดำรงชีวิตของ

ประชาชนที่อาศัยอยู่ตามแนวพรมแดนระหว่างประเทศซึ่งส่วนใหญ่เป็นการซื้อขายสินค้าที่มูลค่า ไม่มากและไม่มีการส่งมอบเอกสารหรือหลักฐานทางการค้า

กรมการค้าต่างประเทศ (2550 :19) ได้ให้ความหมายของการค้าชายแดนว่า หมายถึง การค้าที่เกิดขึ้นในรูปแบบต่าง ๆ ของประชาชนหรือผู้ประกอบการที่มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัด อำเภอ หมู่บ้านที่มีพรมแดนติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านได้ทำการซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าระหว่างประชาชน ที่อยู่อาศัยตามบริเวณชายแดนของทั้งสองฝ่าย โดยมีมูลค่าครั้งละไม่มากนัก ส่วนใหญ่เป็นสินค้าที่มีความจำเป็นต่อชีวิตประจำวัน เช่น สินค้าอุปโภคบริโภค สินค้าเกษตรบางชนิด และสินค้าที่หาได้จากธรรมชาติ ได้แก่ ขิงป่า ชากสัตว์ เป็นต้น เป็นการค้าที่มีกรรมวิธีไม่ยุ่งยาก และมีความสะดวกรวดเร็ว

จากการให้ความหมายของนักวิชาการ สรุปได้ว่า การค้าชายแดน หมายถึง การค้าที่เกิดขึ้นบริเวณชายแดนระหว่างประชาชนหรือผู้ประกอบการที่มีถิ่นที่อยู่คนละประเทศ ส่วนใหญ่เป็นสินค้าที่มีความจำเป็นต่อชีวิตประจำวัน เช่น สินค้าอุปโภคบริโภค โดยใช้เงินสดทุกท้องถิ่น

รูปแบบการค้าชายแดน

รูปแบบการค้าชายแดน (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2549: 2) ในทางปฏิบัติสามารถแบ่งการค้าชายแดนได้ใน 2 ลักษณะคือ

1. การค้าผ่านระเบียบพิธีการศุลกากรเป็นการค้าที่ดำเนินการ/ปฏิบัติตามขั้นตอนข้อกำหนดของทางการ

2. การค้าไม่ผ่านระเบียบพิธีการศุลกากรจะมีทั้งการค้าที่ถูกกฎหมายและไม่ถูกกฎหมาย ขึ้นอยู่กับเจตนาและปัจจัยแวดล้อมต่างๆหากเป็นการซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าในวงเงินและในพื้นที่ที่ทางการกำหนดเช่นการค้าภายในบริเวณจุดผ่อนปรนซึ่งเป็นพื้นที่ผ่อนปรนในเรื่องระเบียบพิธีการทางการค้าเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับประชาชนของทั้ง 2 ประเทศสามารถซื้อขายสินค้าอุปโภคบริโภคที่จำเป็นในชีวิตประจำวันนับเป็นการค้าที่ถูกกฎหมายแต่หากเป็นการค้าที่มีเจตนาเลี่ยงการทำพิธีการศุลกากรหรือเลี่ยงภาระภาษีหรือลักลอบทำการค้านับเป็นการค้าที่ไม่ถูกกฎหมาย

บุญชัย ศิริถิ่นพยัคฆ์ (2551 : 7-8) กล่าวว่า รูปแบบการค้าชายแดน แบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ คือ

1. การค้าชายแดนในระบบ เป็นการนำเข้าและส่งออกสินค้าที่ต้องผ่านพิธีการศุลกากรตามช่องทางการค้าตามจังหวัดชายแดน การนำเข้าสินค้าจะนำเข้าโดยผู้นำเข้า-ส่งออก ที่จดทะเบียนเป็นผู้ประกอบการนำเข้า-ส่งออก

การค้าชายแดนนอกระบบ เป็นการค้าที่ไม่ผ่านระบบพิธีศุลกากร เป็นการทำการค้าชายเล็ก ๆ น้อย ๆ ของประชาชนที่อยู่ตามแนวบริเวณชายแดน ส่วนใหญ่เป็นสินค้าอุปโภค

2. บริโภค ของใช้ในชีวิตรประจำวัน ค้าขายเป็นประจำทุกวัน เหมือนตลาดขายส่ง ตั้งอยู่ฝั่งไทย ผู้บริโภคจากประเทศเพื่อนบ้านมาหาซื้อไปบริโภคทุกวัน เช่น ผักสด ผลไม้ เนื้อสัตว์ เป็นต้น จากความเห็นของนักวิชาการสรุปได้ว่า การค้าขายแดน แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ การค้าที่ผ่านระบบศุลกากร และการค้าที่ไม่ผ่านระบบศุลกากร

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการค้าระหว่างประเทศ

1. ทฤษฎีพาณิชย์นิยม (Mercantilism Theory)

วิโรจน์ เดชนาบุญชาชัย (2548 : 70) กล่าวว่า ทฤษฎีแรกของการค้าระหว่างประเทศ เกิดขึ้นราวกลางศตวรรษที่ 16 ซึ่งรู้จักดีในนามของทฤษฎีพาณิชย์นิยม เกิดจากแนวคิดที่ว่า การเสริมสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจของประเทศใด ๆ รัฐควรส่งเสริมพัฒนาการทางธุรกิจ และการค้าระหว่าง และโดยที่เงินและทองเป็นโลหะที่มีมูลค่าสำคัญในสมัยนั้น ดังนั้นการค้าระหว่างประเทศที่ส่งออกได้มากกว่านำเข้าหรือการเกินดุลการค้าทำให้ประเทศได้เงินและทองเป็นทุนสำรองของประเทศ ผู้มีบทบาทสำคัญในทฤษฎีดังกล่าวได้แก่ โทมัส มุน (Thomus Mun) ในปี ค.ศ. 1630 ทองคำหรือเงินยังสามารถใช้เป็นเงินทุนสำหรับกรณีที่เกิดสงครามหรือกระทำสงครามเพื่อแสวงหาอาณานิคมด้วย การดำเนินธุรกิจระหว่างประเทศจึงเน้นกลยุทธ์ให้ได้เปรียบทางการค้า เพื่อให้เกิดการเกินดุลการค้ากับประเทศอื่น ๆ เช่น การตั้งกำแพงภาษี การสนับสนุนผู้ผลิตภายในประเทศให้ส่งออก และการค้าที่เกินดุลก็มีผลต่อการแสวงหาอาณานิคมเป็นวัฏจักรกันไป

กัตญูญ หิรัญญสมบุรณ์ (2554 : 13) กล่าวว่า ทฤษฎีพาณิชย์นิยม (Mercantilism Theory) แต่ละประเทศพยายามสะสมความมั่งคั่งในรูปของโลหะที่มีค่าซึ่งได้มาจากมูลค่าการส่งออก สูงกว่าการนำเข้า เพราะการส่งออกสินค้าจะเป็นวิถีทางที่จะทำให้ได้ทองคำเข้ามาสู่ประเทศ แต่การนำเข้าสินค้าจะทำให้ทองคำไหลออกสู่ต่างประเทศ ดังนั้นจึงต้องมีการสกัดกั้นการนำเข้าให้เข้มงวดที่สุดด้วยการเก็บภาษีศุลกากรนำเข้าในอัตราสูง หรือสร้างข้อจำกัดในการนำเข้า เพื่อที่ประเทศมหาอำนาจจะกอบโกยทรัพยากรจากประเทศที่ตกเป็นอาณานิคม และบังคับให้ประเทศเหล่านั้นต้องซื้อสินค้าของตนเพื่อให้ได้ดุลการค้า ส่วนทางฝ่ายประเทศอาณานิคมจะส่งออกวัตถุดิบที่ราคาถูกแต่กลับต้องนำเข้าสินค้าราคาแพง จึงนับได้ว่าทฤษฎีนี้เกิดขึ้นเพื่อแสวงหาผลประโยชน์จากประเทศที่อ่อนแอกว่า

ยุคพาณิชย์นิยมของชาติเสื่อมลงในปี ค.ศ. 1800 ซึ่งเกิดจากการปฏิวัติอุตสาหกรรมขึ้นและการแสวงหาผลประโยชน์จากประเทศที่ตกเป็นอาณานิคมเริ่มลดลง การปฏิวัติอุตสาหกรรมของประเทศอังกฤษทำให้สามารถผลิตสินค้าในปริมาณมากและที่ราคาถูกลง การบังคับประเทศในเครือจักรภพให้ซื้อสินค้าจากบริษัทแม่ยังคงอยู่ จนกระทั่งประเทศเหล่านั้นได้รับเอกราชในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เช่น ประเทศศรีลังกา เป็นต้น

สรุปแนวคิดทางการค้าจากทฤษฎีพาณิชย์นิยม (Mercantilism Theory) ดังต่อไปนี้

1. การได้เปรียบดุลการค้า (Favorable Balance of Trade) เกิดจากการที่ประเทศนั้นมีมูลค่าการส่งออกมากกว่ามูลค่าการนำเข้า จึงทำให้ประเทศนั้นมั่งคั่งหรือสะสมเงินและทองคำได้มากขึ้น

2. การเสียเปรียบดุลการค้า (Unfavorable Balance of Trade) เกิดจากการที่ประเทศนั้นมีมูลค่าการนำเข้ามากกว่ามูลค่าการส่งออก จึงทำให้ประเทศมีปริมาณเงินและทองคำน้อยลงและมีฐานะยากจนลง

3. ทฤษฎีการได้เปรียบโดยสมบูรณ์ (Theory of Absolute Advantage)

สมชนก (คัมพันธ์) ภาสกรจรัส (2552 : 26-27) ได้กล่าวว่า ทฤษฎีนี้มีรากฐานมาจากแนวคิดการแบ่งงานกันทำ (Division of Labor) โดย อาดัม สมิธ (Adam Smith) ในประมาณปี ค.ศ. 1776 มาประยุกต์ใช้กับเศรษฐกิจการค้าระหว่างประเทศ แนวคิดนี้เริ่มมาจากการเล็งเห็นประโยชน์ของการแบ่งงานกันทำในกระบวนการผลิตสินค้า โดยเห็นว่าหากให้คนงานทำงานในสิ่งที่ตัวเองถนัด แล้วนำผลงานต่าง ๆ ของแต่ละคนมาประกอบรวมกัน จะมีประสิทธิภาพมากกว่าการให้คนใดคนหนึ่งทำงานตั้งแต่ต้นจนจบ เมื่อนำแนวคิดนี้มาอธิบายถึงการค้าระหว่างประเทศแล้ว ก็หมายความว่า “ถ้าประเทศอื่นสามารถที่จะจัดหาสินค้าให้ได้ในราคาที่ถูกลงกว่าการผลิตเองแล้ว ทางที่ดีที่สุดคือ สินค้านั้นจากประเทศอื่น โดยนำเอาสินค้าของเราไปแลก คือ ประเทศแต่ละประเทศควรจะผลิตสินค้าที่ตนมีความชำนาญเป็นพิเศษ และนำสินค้านั้นไปแลกกับสินค้าที่ตนผลิตไม่ได้หรือผลิตได้ในราคาที่สูงกว่า

แหล่งของความได้เปรียบโดยสมบูรณ์ในการผลิตสินค้าหนึ่งๆ นั้นมีอยู่ 2 ประการด้วยกันคือ

1. ความได้เปรียบตามธรรมชาติ (Natural Advantage)

คือ การที่ประเทศหนึ่ง ๆ มีทรัพยากรธรรมชาติหนึ่ง ๆ ที่อุดมสมบูรณ์ มีสภาพภูมิอากาศที่เหมาะสม เช่น บางประเทศนั้นมีน้ำมันปิโตรเลียม ในขณะที่บางประเทศไม่มีทรัพยากรนี้ หรือ ประเทศที่อยู่ในเขตร้อนสามารถปลูกกล้วยได้ดี เพราะสภาพภูมิอากาศอำนวย เป็นต้น

2. ความได้เปรียบที่ต้องสร้างขึ้น (Acquired advantage)

คือ การมีความเชี่ยวชาญในเทคโนโลยี ทักษะความชำนาญเหนือกว่าประเทศอื่น ๆ ซึ่งอาจแบ่งเป็น

- เทคโนโลยีในตัวผลิตภัณฑ์ (Product technology) เช่น ประเทศเดนมาร์กสามารถผลิตเครื่องใช้บนโต๊ะอาหารที่เป็นเงิน (Silver tableware) ได้ดีเพราะทักษะความชำนาญที่สะสมมา

- เทคโนโลยีในกระบวนการผลิต (Process technology) เช่น การที่ญี่ปุ่นมีความได้เปรียบโดยสมบูรณ์ในการผลิตเหล็กกล้า (Steel) และสามารถส่งออกได้ดี ทั้ง ๆ ที่ต้องนำเข้าทรัพยากรเหล็กและถ่านหิน ทั้งนี้เพราะญี่ปุ่นสามารถพัฒนาเทคโนโลยีในการผลิตเหล็กกล้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กัตญู ฮิรัญูสมบูรณ์ (2554 : 16) กล่าวว่า ทฤษฎีความได้เปรียบโดยสมบูรณ์ยังกล่าวถึงขนาดของประเทศซึ่งมีผลต่อการค้าระหว่างประเทศดังต่อไปนี้

1. ความหลากหลายของทรัพยากร ประเทศใหญ่มักมีทรัพยากรหลายชนิดกระจายอยู่ตามภาคต่าง ๆ ในประเทศจนแทบจะสามารถพึ่งพาตนเองได้ทั้งหมด เช่น จีน อินเดีย ประเทศเหล่านี้มักนำเข้าเป็นปริมาณที่น้อย เพราะมีทุกอย่างเอง แต่มักนำผลผลิตมาใช้เองภายในประเทศเป็นส่วนใหญ่เพราะมีประชากรมาก

2. ขนาดของเศรษฐกิจ ความมั่งคั่งของประเทศไม่ได้ขึ้นอยู่กับขนาด แต่วัดจากรายได้ประชาชาติต่อคน ประเทศขนาดเล็ก เช่น ญี่ปุ่น ใช้เทคโนโลยีที่ก้าวหน้าเพื่อการผลิต แต่ต้นทุนการวิจัยและพัฒนาของเทคโนโลยีสูงมาก จึงต้องส่งออกเพื่อระบายสินค้าที่ต้องผลิตเป็นจำนวนมากตามหลักขนาดการผลิตที่ประหยัด

โดยสรุปแล้ว ทฤษฎีความได้เปรียบโดยสมบูรณ์นี้ มีลักษณะที่ประเทศเล็กมักค้าขายระหว่างประเทศมากกว่าประเทศขนาดใหญ่ด้วยความจำเป็นที่จะต้องระบายสินค้าที่เกินการบริโภคภายในประเทศ ในด้านการใช้ทรัพยากร ประเทศเล็กต้องพยายามใช้ทรัพยากร ประเทศเล็กต้องพยายามใช้ทรัพยากรในทางที่ตนได้เปรียบให้เกิดประโยชน์สูงสุดยิ่งกว่าประเทศใหญ่ จึงจะเกิดความได้เปรียบโดยสมบูรณ์

3. ทฤษฎีความได้เปรียบเปรียบเทียบ (Theory of Comparative Advantage)

ชนงกรณ์ กุณทลบุตร (2549 : 85) กล่าวว่า เดวิด ริคคาโด (David Ricardo) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีความได้เปรียบเปรียบเทียบ (Comparative Advantage) ที่เกี่ยวข้องกับการค้าระหว่างประเทศ โดยเสนอแนวคิดที่ว่าประเทศที่มีความได้เปรียบสินค้าชนิดใดควรทำการผลิตสินค้านั้น และซื้อสินค้าที่ตนไม่มีความชำนาญและต้องใช้ต้นทุนการผลิตสูงจากประเทศที่มีความ

ชำนาญและสามารถผลิตได้ในต้นทุนที่ต่ำกว่า เมื่อมีการค้าระหว่างประเทศในลักษณะนี้ จะก่อให้เกิดผลรวมของทั้งสองประเทศสูงกว่าที่แต่ละประเทศจะผลิตสินค้าทุกชนิด แม้บางประเทศมีความได้เปรียบอีกประเทศหนึ่งในการผลิตสินค้าหลายชนิด แต่ความสามารถในการผลิตสินค้าชนิดใดสูงสุด ก็ควรใช้ทรัพยากรผลิตสินค้าชนิดที่ให้ผลผลิตสูงกว่า ตัวอย่างเช่น ในกรณีของไทยและมาเลเซียที่มีปัจจัยการผลิตอยู่ 800 หน่วย และมาเลเซียมีประสิทธิภาพในการผลิตดีกว่าไทยทั้งข้าวและน้ำมันปาล์ม ในการผลิตน้ำมันปาล์ม มาเลเซียใช้ปัจจัยการผลิต 20 หน่วย ในขณะที่ไทยต้องใช้ 80 หน่วย ส่วนการผลิตข้าวสารนั้นมาเลเซียใช้ 25 หน่วย และไทยใช้ 40 หน่วย แม้มาเลเซียมีความได้เปรียบในการผลิตสินค้าทั้งสองชนิด แต่มาเลเซียมีความได้เปรียบในการผลิตน้ำมันปาล์มมากกว่า สัดส่วนความได้เปรียบในการผลิตน้ำมันปาล์มระหว่างไทยกับมาเลเซียเท่ากับ 1 : 4 (20 : 80) ในขณะที่สัดส่วนในการผลิตข้าวสารระหว่างมาเลเซียต่อไทยเท่ากับ 1 : 1.6 (25 : 40) เมื่อแต่ละประเทศใช้ปัจจัยการผลิตอย่างละครึ่งในการผลิตสินค้า ทำให้มาเลเซียสามารถผลิตน้ำมันปาล์มได้ 20 ตัน (400/20) และข้าวสาร 16 ตัน (400/25) ในขณะที่ไทยสามารถผลิตข้าวสารได้ 10 ตัน (400/40) และน้ำมันปาล์มได้ 5 ตัน (400/80) ถ้ามาเลเซียใช้ปัจจัยการผลิตจำนวน 600 หน่วย ในการผลิตน้ำมันปาล์ม จะผลิตได้ 30 ตัน (600/20) ส่วนปัจจัยการผลิตที่เหลือจำนวน 200 หน่วย นำไปผลิตข้าวจะได้ 8 ตัน (200/25) ส่วนไทยใช้ทรัพยากรทั้งหมดผลิตข้าว จะได้ข้าวจำนวน 20 ตัน (800/40) เมื่อไทยซื้อน้ำมันปาล์มจากมาเลเซีย 9 ตัน และมาเลเซียซื้อข้าวจากไทย 9 ตัน ทำให้การบริโภครวมของมาเลเซียประกอบด้วยน้ำมันปาล์ม 21 ตัน (30-9) และข้าว 17 ตัน (8+9) เมื่อเปรียบเทียบกับก่อนทำการค้า โดยมาเลเซียผลิตทุกอย่าง พบว่า มาเลเซียสามารถบริโภคข้าวได้เพิ่มขึ้น 1 ตัน (17-16) และบริโภคน้ำมันปาล์มได้เพิ่ม 1 ตัน (21-20) ส่วนไทยบริโภคข้าวได้เพิ่ม 1 ตัน (11-10) และน้ำมันปาล์ม 4 ตัน (9-5)

หากการกำหนดทิศทางเศรษฐกิจของประเทศไม่ได้คำนึงถึงความได้เปรียบเสียเปรียบในเรื่องของความสามารถในการผลิต ทำให้การวางแผนและกำหนดนโยบายของรัฐ ไม่สามารถใช้ความได้เปรียบจากทรัพยากรที่ดินที่ผลิตสินค้าที่ชำนาญ และไม่นำทรัพยากรไปใช้ผลิตสิ่งที่ไม่มีความชำนาญ ดังนั้นการกำหนดแผนทางเศรษฐกิจของแต่ละประเทศจึงต้องพิจารณาจากผลรวมของการผลิตและการค้าระหว่างประเทศด้วย เพื่อที่จะเลือกผลิตสินค้าที่ตนสามารถผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

โดยสรุป ทฤษฎีนี้เป็นองค์ประกอบสำคัญต่อการส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ กล่าวคือ เมื่อทั้งสองประเทศมีการเลือกผลิตในสิ่งที่ตนมีความชำนาญ และมีการค้าขายระหว่างกันก็จะช่วยให้ผลผลิตโดยรวมสูงขึ้นได้ แต่ในทางปฏิบัติต้องคำนึงถึงปัจจัยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับค่าขนส่งและข้อจำกัดทางการค้าระหว่างประเทศด้วย

4. ทฤษฎีของวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์ (Theory of The Product Life-cycle)

สมชนก (คัมพันธ์) ภาสกรจรัส (2552 : 26-27) ได้อธิบายว่า ทฤษฎีนี้ เรย์มอนด์ เวอร์นอน (Raymond Vernon) เป็นผู้คิดค้นทฤษฎีนี้ในปี ค.ศ. 1966 กล่าวไว้ว่า “แหล่งผลิตและขายผลิตภัณฑ์หนึ่ง ๆ จะเปลี่ยนไป เมื่อผลิตภัณฑ์นั้น ๆ เข้าสู่วงจรชีวิตที่อิ่มตัวหรือเติบโตขึ้นเรื่อย ๆ” ในช่วงที่เขาคิดทฤษฎีขึ้นมานั้น คือ ช่วงที่สหรัฐอเมริกา เป็นประเทศที่ร่ำรวยที่สุดในโลก เพราะประเทศในยุโรปญี่ปุ่นต่างบอบช้ำจากสงครามโลกครั้งที่สอง สหรัฐอเมริกา จึงถือเป็นประเทศที่เป็นผู้คิดค้นนวัตกรรม (Innovating Country) ส่วนใหญ่ในตลาดโลก เช่น โทรทัศน์สี เต่าไมโครเวฟ เป็นต้น เนื่องจากว่าชาวอเมริกันเป็นผู้มีฐานะดี จึงมีความต้องการสินค้าที่ทันสมัยอยู่เสมอ ทำให้บริษัทที่อยู่ในสหรัฐอเมริกา มีความได้เปรียบเพราะได้เรียนรู้ถึงความต้องการของผู้บริโภคอยู่ตลอดเวลา รวมทั้งยังมีเงินทุนที่สูงกว่าในการพัฒนานวัตกรรมและสินค้าใหม่ ๆ ได้เร็วและมีประสิทธิภาพสูงกว่าบริษัทในภูมิภาคอื่น

ในช่วงที่ยังเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ (New Product Stage) อยู่ บริษัทในสหรัฐอเมริกา จะขายอยู่ภายในประเทศของตนช่วงแรก และจะเริ่มมีการส่งออกไปยังประเทศที่พัฒนาแล้วอื่น ๆ เช่น เยอรมนี อังกฤษ ญี่ปุ่น ในช่วงกลาง ๆ ของขั้นที่ผลิตภัณฑ์ใหม่นี้

เมื่อผลิตภัณฑ์ก้าวเข้าสู่ช่วงเจริญเติบโต (Growth Stage) ประเทศที่พัฒนาแล้วอื่น ๆ ก็เริ่มมีการผลิตขึ้นเองภายในประเทศ เพราะได้มีการเรียนรู้ในเทคโนโลยีจากสหรัฐอเมริกาแล้ว แต่การผลิตในประเทศก็ยังไม่เพียงพอกับการบริโภคภายในประเทศ จึงต้องมีการนำเข้าอยู่บ้างจากสหรัฐอเมริกา และเมื่อผลิตภัณฑ์ก้าวเข้าสู่ช่วงเติบโตเต็มที่ (Mature Stage) สหรัฐอเมริกาก็เริ่มที่จะผลิตน้อยลง เพราะประเทศที่เคยเป็นลูกค้าสามารถที่จะผลิตขึ้นได้เองภายในประเทศแล้ว และยังสามารถเกินที่ผลิตได้ส่งออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศรวมทั้งสหรัฐอเมริกาอีกด้วย

นอกจากนี้ประเทศที่กำลังพัฒนาอื่น ๆ เช่น สิงคโปร์ เกาหลี ไต้หวัน ก็ได้มีการเรียนรู้เทคโนโลยีในการผลิตสินค้าเหล่านี้เช่นกัน โดยบางประเทศก็ได้เรียนรู้ตั้งแต่ช่วงที่ผลิตภัณฑ์อยู่ในขั้นการเจริญเติบโต บางประเทศก็เรียนรู้ในช่วงที่ผลิตภัณฑ์เติบโตเต็มที่ ประเทศเหล่านี้ได้กลายเป็นผู้ผลิตสำคัญในสินค้าที่เคยเป็นนวัตกรรมนี้ เนื่องจากมีความได้เปรียบทางด้านค่าจ้างแรงงานที่ถูกกว่ามาก ทำให้ประเทศเหล่านี้กลายเป็นประเทศผู้ส่งออกสำคัญไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และประเทศในยุโรป ซึ่งในที่สุดสหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และยุโรป ก็เล็งเห็นว่าการผลิตในประเทศของตนไม่มีความได้เปรียบทางการแข่งขันอีกต่อไป จึงหันมานำเข้าจากประเทศกำลังพัฒนาต่าง ๆ แทนทั้งหมด

ทฤษฎีวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์นี้สามารถใช้อธิบายได้เป็นอย่างดีในอุตสาหกรรมที่ต้องใช้เทคโนโลยีสูง หรือเป็นอุตสาหกรรมที่มีนวัตกรรมอยู่ตลอดเวลา เช่น คอมพิวเตอร์ เครื่องใช้ไฟฟ้า

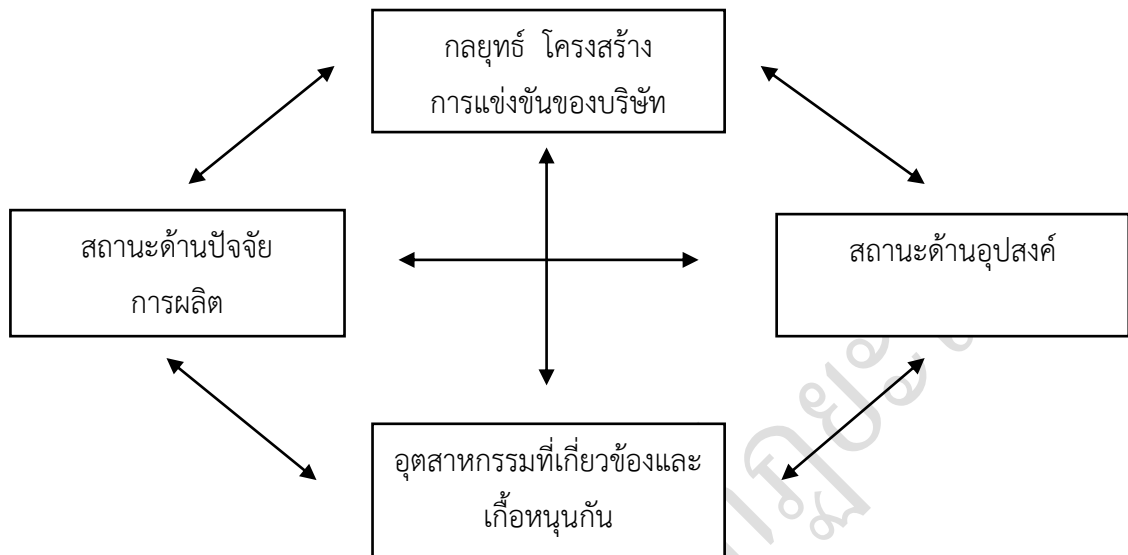
เป็นต้น แต่หากเป็นอุตสาหกรรมทั่วไป เช่น เสื้อผ้า อาหาร ทฤษฎีนี้ก็จะไม่สามารถอธิบายได้ดีนัก เนื่องจากความไม่เด่นชัดของวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์

ทฤษฎีนี้ยังมีข้อจำกัดในการอธิบายรูปแบบการค้าระหว่างประเทศปัจจุบัน เนื่องด้วยกระแสโลกาภิวัตน์ จะเห็นได้ว่าความแตกต่างในอำนาจซื้อของประชากรในโลกมีน้อยลงไปทุกที ผู้บริโภคที่มีรายได้สูงก็กระจายอยู่ทั่วทุกประเทศในโลก ไม่ได้จำกัดอยู่แค่ในประเทศใดประเทศหนึ่ง ตามที่ทฤษฎีได้กล่าวไว้ในอดีต และด้วยอิทธิพลของการสื่อสารที่ทันสมัย ทำให้ผู้คนสามารถเรียนรู้ถึงเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมที่เกิดขึ้นไม่ว่าที่ไหนในโลกได้ง่ายและรวดเร็วขึ้น จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้ความแตกต่างในขั้นต่าง ๆ ของวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์สำหรับแต่ละประเทศลดไปมาก รวมทั้งวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์โดยรวมก็สั้นลงด้วย

นอกจากนี้ ทฤษฎีนี้ยังมีข้อจำกัดในการอธิบายรูปแบบการค้าระหว่างประเทศในปัจจุบันด้วยเหตุผลที่ว่า ข้อกีดกันทางการค้าลดลงไปเป็นอย่างมาก ทำให้วิธีการทำธุรกิจแตกต่างไปจากสมัยก่อน นั่นคือ ตามทฤษฎีวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์ จะเป็นการอธิบายถึงการตั้งโรงงานผลิตที่ครอบคลุมทุกกระบวนการตั้งแต่ผลิตภัณฑ์ขึ้นส่วนต่าง ๆ ไปจนถึงการประกอบในประเทศต่าง ๆ ตามวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์ที่เปลี่ยนแปลงไป แต่เนื่องด้วยความนิยมในการเลือกแหล่งผลิตภัณฑ์ขึ้นส่วนหรือแหล่งประกอบ อาจแยกกันได้ในหลายประเทศ หรือที่เรียกว่า Location Economies มีมากขึ้น บริษัทส่วนใหญ่จึงเลือกที่จะไม่ไปตั้งโรงงานผลิตที่ครบกระบวนการในที่หนึ่งเพียงแห่งเดียว ซึ่งทฤษฎีวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์ไม่สามารถอธิบายปรากฏการณ์นี้ได้

5. ทฤษฎีความได้เปรียบเชิงแข่งขันระหว่างชาติ (Theory of Competitive Advantage of Nations)

แต่ละประเทศแต่ละชนชาติต่างมีทรัพยากรและความสามารถในการสร้างสรรค์แตกต่างกัน ซึ่งก่อให้เกิดการค้าระหว่างประเทศและการแข่งขันกันในตลาดโลก ไมเคิล พอร์ตเตอร์ (Michael Porter) แสดงให้เห็นว่า การค้าระหว่างประเทศเป็นการมองภาพรวมตั้งแต่ระดับประเทศ ระดับรัฐบาล และระดับธุรกิจเอกชนรวมกันที่จะค้นหาความได้เปรียบเชิงแข่งขันของตนที่มีเหนือผู้อื่นและตัดสินใจทำธุรกิจระหว่างประเทศ (กัตถัญญ์ หิรัญญสมบุญ, 2554 : 25) ความได้เปรียบเชิงแข่งขันของธุรกิจระหว่างประเทศขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 2 ปัจจัยกำหนดความได้เปรียบเชิงแข่งขันในการดำเนินธุรกิจระหว่างประเทศ
หรือ Porter Diamond

ปัจจัยกำหนดความได้เปรียบเชิงแข่งขันทั้ง 4 สถานะนี้มีความสัมพันธ์ระหว่างกัน ซึ่งสามารถใช้อธิบายการเกิดขึ้นของธุรกิจระหว่างประเทศได้ดังนี้

1. สถานะด้านปัจจัยการผลิต (Factor Conditions) ประกอบด้วย การมีทรัพยากรทางกายภาพ เงินทุน ความรู้ความชำนาญ โครงสร้างพื้นฐาน และทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ ประเทศที่ประสบความสำเร็จต้องมีความสามารถในการสร้างสรรค์และพัฒนา เพื่อยกระดับปัจจัยการผลิตที่ตนมีอยู่ให้ทันเหตุการณ์อยู่เสมอ เช่น การที่อินเดียได้เป็นศูนย์กลางการวิจัยและพัฒนาของบริษัทชั้นนำของชาติตะวันตกอย่างไมโครซอฟท์และอินเทลเพราะมีสาเหตุมาจากความพร้อมของบุคลากรด้านไอที

2. สถานะด้านอุปสงค์ของลูกค้า (Demand Conditions) ธุรกิจที่จะก้าวเข้าสู่ตลาดสากลต้องสามารถตอบสนองตลาดภายในประเทศเสียก่อนถ้าธุรกิจสามารถทำกำไรได้ดีและเป็นผู้ครอบครองส่วนแบ่งตลาดรายใหญ่ในประเทศแม้จะเกิดความเชื่อมั่นเป็นทุนในการประสบความสำเร็จในตลาดต่างประเทศต่อไปได้ เช่น โตโยตามอเตอร์ของญี่ปุ่นได้ประสบความสำเร็จในเอเชีย จนสามารถผลิตรถส่งไปจำหน่ายทั่วโลกและมียอดขายสูงติดอันดับหนึ่งในสามบริษัทยักษ์ใหญ่ด้านรถยนต์ของโลกในปี ค.ศ. 2006

3. อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องและเกื้อหนุนกัน (Related and Supporting Industries) แม้โลกาภิวัตน์จะช่วยให้สินค้าต่าง ๆ ข้ามพรมแดนระหว่างประเทศได้สะดวกและรวดเร็ว แต่การเคลื่อนย้ายสินค้าจากแหล่งที่ห่างไกลย่อมมีต้นทุนค่าขนส่ง ค่าภาษีอากร ค่าประกันภัย ฯลฯ เพิ่มขึ้นอีกหลายประการ และธุรกิจเหล่านั้นยังต้องบวกกำไรเพิ่ม ดังนั้นการมีอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องและเกื้อหนุนกันอยู่ภายในประเทศอย่างครบถ้วนจะช่วยลดต้นทุนต่าง ๆ ดังกล่าวลง หรือเป็นอุตสาหกรรมที่ก่อให้เกิดอุปสงค์แก่อีกอุตสาหกรรมหนึ่ง เช่น สหรัฐอเมริกามีอุตสาหกรรมผลิตชิ้นส่วนและประกอบคอมพิวเตอร์ อุตสาหกรรมโทรคมนาคม อุตสาหกรรมผลิตเฮลิคอปเตอร์ อุตสาหกรรมผลิตเครื่องมือการเกษตร อุตสาหกรรมผลิตเครื่องมือแพทย์ อุตสาหกรรมเวชภัณฑ์ และสถาบันการเงินสนับสนุนซึ่งกันและกัน ญี่ปุ่นมีอุตสาหกรรมเหล็ก อุตสาหกรรมยานยนต์ อุตสาหกรรมผลิตเครื่องจักรโรงงาน อุตสาหกรรมดิจิทัลอิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ ครบวงจร

4. กลยุทธ์ โครงสร้างและการแข่งขันของธุรกิจ (Firm Strategy, Structure and Rivalry) เป็นวิธีการดำเนินธุรกิจที่มีประสิทธิภาพและทำให้อยู่รอดท่ามกลางสภาวะการแข่งขันได้ ธุรกิจเอกชนที่ผ่านสภาวะการแข่งขันภายในประเทศจะมีภูมิคุ้มกันที่แข็งแกร่งกว่าธุรกิจที่ปราศจากคู่แข่ง อย่างไรก็ดี ธุรกิจเกิดใหม่ที่อยากเข้าตลาดสากลมักหลีกเลี่ยงการปะทะซึ่งหน้าอันจะสร้างความเสียหายให้แก่คู่แข่งและธุรกิจทั้งสองฝ่าย จึงมักใช้วิธีการหาช่องว่างหรือตำแหน่งทางการตลาดของผลิตภัณฑ์ที่ไม่ซ้ำกับธุรกิจเดิมในตลาด ด้วยการสร้างความแตกต่างที่โดดเด่นไม่ซ้ำใคร หรือใช้กลยุทธ์น่านน้ำสีคราม (Blue Ocean Strategy) ที่มีโอกาสได้กำไรมากกว่าส่วนตลาดเดิม

นอกจากปัจจัยทั้ง 4 ประการข้างต้นแล้ว พอร์เตอร์ยังได้กล่าวอีกว่าบทบาทของรัฐ (Role of Government) และโอกาส (Chance) ก็เป็นปัจจัยรองที่ช่วยส่งเสริมความได้เปรียบทางการแข่งขัน โดยภาครัฐและโอกาสนี้ก็อาจส่งผลกระทบต่อปัจจัยทั้ง 4 ข้างต้น เช่น รัฐบาลอาจมีนโยบายทางเศรษฐกิจที่กระตุ้นให้ภาคอุตสาหกรรมพัฒนาไปสู่ระดับที่สูงขึ้น หรือสร้างบรรยากาศที่ดีในการลงทุน แต่ในบางครั้งที่รัฐบาลปกป้องอุตสาหกรรมในประเทศมากเกินไป อาจกลายเป็นผลเสียมากกว่าผลดี นอกจากนี้ประเทศที่ประสบความสำเร็จในการแข่งขันนั้น นอกจากจะประกอบด้วยเงื่อนไขดังกล่าวข้างต้น ยังอาจเป็นผลมาจากการเอื้ออำนวยของโอกาสที่เกิดขึ้นจากสภาพแวดล้อมภายนอก เช่น วิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจความต้องการในต่างประเทศ และสงครามในกรณีของประเทศญี่ปุ่น การแพ้สงครามโลกทำให้ญี่ปุ่นมีการพัฒนาประเทศไปอย่างมาก เพราะได้มีการรับการถ่ายทอดเทคโนโลยีมาจากต่างประเทศ โดยเฉพาะสหรัฐอเมริกาเป็นจำนวนมาก (สมชนก (คุ้มพันธุ์) ภาสกรจรัส, 2552 : 36) อย่างไรก็ดี กลยุทธ์การดำเนินงานและแข่งขันที่ประสบความสำเร็จของแต่ละธุรกิจอาจแตกต่างกัน ไม่มีกรอบบังคับตายตัวถ้าจะดำเนินธุรกิจระหว่างประเทศแล้วจะต้องเป็นอย่างนั้นอย่างนี้ จะขึ้นอยู่กับความเหมาะสมและความยืดหยุ่นของแต่ละธุรกิจประเภทนั่นเอง

จากแนวคิดของนักวิชาการ สรุปได้ว่า ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการค้าชายแดน ประกอบด้วย ทฤษฎีพาณิชย์นิยม (Mercantilism Theory) ทฤษฎีการได้เปรียบโดยสมบูรณ์ (Theory of Absolute Advantage) ทฤษฎีความได้เปรียบเปรียบเทียบ (Theory of Comparative Advantage) ทฤษฎีของวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์ (Theory of The Product Life-cycle) และทฤษฎีความได้เปรียบเชิงแข่งขันระหว่างชาติ (Theory of Competitive Advantage of Nations)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

อาทิ ครูศากยวงศ์ (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การค้าชายแดน ไทย-มาเลเซีย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการค้า การพัฒนาเศรษฐกิจชายแดนไทย-มาเลเซีย การเตรียมความพร้อมรองรับการเจริญเติบโตของธุรกิจการค้าชายแดนไทย-มาเลเซีย ทศนคติของผู้ประกอบธุรกิจการค้าประเภทต่าง ๆ และหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจการค้าชายแดน ไทย-มาเลเซีย การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยประยุกต์ ประชากรในที่นี่เป็นผู้ประกอบธุรกิจการค้าประเภทต่าง ๆ และเจ้าหน้าที่ของรัฐบริเวณชายแดนไทย-มาเลเซีย ได้แก่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย ประกอบด้วย จังหวัดสงขลา สตูล ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส 5 รัฐตอนเหนือของมาเลเซีย ประกอบด้วย รัฐเคดาห์ เปร์ลิส กลันตัน และปีนัง กลุ่มตัวอย่างที่สัมภาษณ์ข้อมูลเก็บด้วยวิธีพบปะบังเอิญและเฉพาะเจาะจงพื้นที่ จำนวน 146 ตัวอย่าง เป็นตัวแทนศึกษาครั้งนี้

ผลการศึกษาพบว่า ปัจจุบันสภาพการค้า และการพัฒนาเศรษฐกิจชายแดน ไทย-มาเลเซีย อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 67.81 โดยภาครัฐบาลและผู้ประกอบธุรกิจการค้าบริเวณชายแดนไทย-มาเลเซีย มีการเตรียมความพร้อมรองรับการเจริญเติบโตของธุรกิจดังกล่าวที่ผ่านมามีอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 54.11 โดยปัจจุบันภาครัฐทำการส่งเสริมและสนับสนุนธุรกิจ

การค้าชายแดนไทย-มาเลเซีย อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 41.10 ช่วงเวลาเปิดเปิดด่านมีผลกระทบต่อการพัฒนาธุรกิจการค้าชายแดน ธุรกิจการค้าที่ดำเนินการส่วนใหญ่เป็นธุรกิจประเภทร้านค้า ท่องเที่ยว โรงแรมที่พัก โดยสินค้าที่ทำการซื้อขายเป็นสินค้าประเภทอุปโภคบริโภค เสื้อผ้า ผัก ผลไม้ และขนมขบเคี้ยว ลักษณะสถานที่ทำการค้าส่วนใหญ่เป็นตึกแถว บ้านเรือนแฝกลอย รวมถึงเปิดท้ายรถขายของ รูปแบบการค้ามีลักษณะซื้อขายโดยมีสถานที่ตั้งแน่นอน และนัดพบตามตลาดนัดบ้าง ซึ่งส่วนใหญ่ทำการซื้อขายโดยตรงไม่ผ่านนายหน้า บุคคลที่ซื้อสินค้าส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มาจากชาวพื้นเมืองในท้องถิ่น นักท่องเที่ยวภายในประเทศ ราคาสินค้าที่ซื้อขายบริเวณชายแดนไทย-มาเลเซีย มีราคาขึ้นลงไม่แน่นอนขึ้นกับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ สินค้าที่วางขายมีการติดป้ายบอกราคาบ้าง ไม่ติดป้ายบอกราคาบ้าง ปัจจุบันการซื้อขายสินค้าบริเวณชายแดนมีแนวโน้มซื้อขายมากขึ้น ร้อยละ 34.25 สินค้าที่ทำการซื้อขายมีลักษณะเหมือนกับสินค้าทั่วไปในท้องตลาด สินค้าที่แตกต่างจากประเทศของผู้ซื้อและเป็นสินค้านิยามิ โดยทำการค้าขายตลอดเวลาที่มีความสม่ำเสมอ สินค้าที่นำมาขายเป็นสินค้าที่ทำการผลิตเองและขายเอง คุณภาพของสินค้าที่ซื้อขายบริเวณชายแดนส่วนใหญ่สะอาด ปลอดภัยได้มาตรฐาน ร้อยละ 46.58 แหล่งที่มาของสินค้าที่ซื้อขายจากประเทศไทย ร้อยละ 40.27 จากประเทศมาเลเซีย ร้อยละ 32.01 ขนส่งสินค้าโดยใช้รถยนต์บรรทุก รถจักรยานยนต์ รถไฟ แพขนานยนต์ รถสามล้อพ่วง และกองทัพนม ซึ่งยังปรากฏให้เห็นในปัจจุบัน อัตราค่าขนส่งสินค้าบริเวณชายแดนมีอัตราขึ้นลงไม่แน่นอนขึ้นกับระยะทางและราคาน้ำมันการชำระค่าสินค้านิยมใช้เงินบาทและเงินริงกิต ร้อยละ 76.71 วิธีการชำระค่าสินค้าบริเวณชายแดนชำระด้วยเงินสดโดยตรงผ่านระบบสถาบันการเงินเล็กน้อย และชำระโดยวิธีอื่น เช่น การแลกเปลี่ยนสินค้ากับสินค้าการใช้บัตรเครดิต เงินทุนที่ใช้ทำธุรกิจส่วนใหญ่เป็นเงินทุนของตัวเอง จากสถาบันการเงินและหุ้นส่วน สภาพการหมุนเวียนเงินตราบริเวณชายแดนดังกล่าวอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 67.81 รัฐบาลและผู้ประกอบธุรกิจการค้าชายแดนไทย-มาเลเซีย มีการเตรียมความพร้อมในอนาคตรองรับความเจริญเติบโตของธุรกิจการค้าชายแดน ประกอบด้วย การเพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกแก่การค้าชายแดน การร่วมมือระหว่างไทย-มาเลเซีย ลดภาษีการค้าระหว่างกัน การขยายการผลิตเพิ่มขึ้น การเร่งเจรจาเปิดด่านถาวร 24 ชั่วโมง การขยายพื้นที่ลดภาษีการค้าระหว่างกัน การขยายฐานการผลิตเพิ่มขึ้น การเร่งเจรจาเปิดด่านถาวร 24 ชั่วโมง การขยายพื้นที่ค้าขายเพิ่มขึ้น การเร่งสร้างเส้นทางเพิ่มขึ้นเพื่อเชื่อมการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศทั้งสองอย่างสะดวกรวดเร็ว การลดขั้นตอน พิธีการทางศุลกากรให้น้อยลง การเพิ่ม

มาตรการรักษาความปลอดภัย การร่วมมือระหว่างไทย-มาเลเซีย ปราบปรามการก่อการร้ายให้น้อยลง และหมดไป การขยายแหล่งเงินทุนแก่ผู้ประกอบการค้าชายแดน การเจรจาอนุญาตนำเข้าผักสด ข้าว เนื้อสัตว์ ผลไม้ เครื่องใช้อุปโภคบริโภคเข้าออกระหว่างประเทศทั้งสองโดยไม่จำกัดโควต้า การเจรจาอนุญาตให้รถยนต์บรรทุกสินค้าของไทยสามารถเข้าไปขนถ่ายสินค้าในประเทศมาเลเซียได้โดยไม่จำกัดโควต้า และการขยายด้านศุลกากรเพิ่ม เป็นต้น

ปัญหาที่เกิดขึ้นกับการค้าบริเวณชายแดนไทย-มาเลเซีย ประกอบด้วย สินค้าไทยบางชนิดยังไม่ได้มาตรฐานฮาลาล การค้าขายยังมีลักษณะเป็นสินค้าหนีภาษีจำนวนมาก ไทยยังคงเสียเปรียบการค้ากับประเทศมาเลเซีย ไม่ว่าจะเป็นในด้านกฎระเบียบข้อบังคับ อัตรา การแลกเปลี่ยนเงินตรา ความรักชาติของมาเลเซีย ความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนการทำพิธีกรรมทางศุลกากร เทคโนโลยีที่ใช้ในการผลิต ราคาสินค้าที่มีราคาถูกกว่าประเทศไทย การขนส่งสินค้าถูกตรวจสอบ ใบอนุญาตส่งออก ใบเบิกทางทำให้เสียเวลาอย่างมาก การผิดสัญญาซื้อขายสินค้าของผู้ซื้อชาวมาเลเซีย การฉ้อโกงซึ่งไม่สามารถเอาความผิดทางกฎหมายได้กับผู้ซื้อสินค้าชาวมาเลเซีย การจัดระเบียบที่พักอาศัย ที่ทำการค้า อาคารพาณิชย์ สถานบันเทิงไม่มีการจัดเป็นระบบที่ดี และเจ้าหน้าที่ของรัฐบางส่วนยังทุจริตต่อหน้าที่รับเงินใต้โต๊ะ

ศุภธิดา อติศรศุภพงษ์ (2549 : บทคัดย่อ) การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์การค้าชายแดน และเพื่อวิเคราะห์ศักยภาพการค้าชายแดนในอำเภอแม่สาย และอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย โดยใช้วิธีการศึกษาจากการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ และข้อมูลปฐมภูมิที่ได้จากการสัมภาษณ์ กลุ่มตัวอย่างแบบเจาะลึก ผู้ประกอบการค้าส่ง ที่มีมูลค่าในการนำเข้าและส่งออกผ่านด่านศุลกากรไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 จำนวน 20 ราย ในอำเภอแม่สาย และอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย ผลการศึกษามีดังนี้ 1. การค้าชายแดนในอำเภอแม่สายและอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย เป็นการค้าระหว่างคู่ค้า เช่น การค้าชายแดนไทย-จีน โดยทำการศึกษาว่าใครคือ ผู้เริ่มต้นการประกอบธุรกิจการค้าขายหน้าร้านในพื้นที่ และเมื่อมีความต้องการสูงจากคู่ค้า ทำให้ปริมาณในการนำเข้าและส่งออกมีแนวโน้มที่สูงขึ้น ได้มีการพัฒนารูปแบบการค้าในลักษณะของนายหน้าหรือตัวแทนจากบริษัทใหญ่ในกรุงเทพมหานคร 2. รูปแบบการทำธุรกรรมทางการเงินของการค้าชายแดน จะชำระค่าสินค้าผ่านผู้แทนจากคู่ค้ารายใหญ่ ต่อมากลายเป็นผู้ที่ เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนเงินตราทั้ง 2 สกุล เป็นผู้ชำระค่าสินค้านี้ระหว่างกัน ซึ่งตัวแทนนี้ส่วนใหญ่เป็นประกอบการค้ารายใหญ่ที่มีการติดต่อกันมานาน และพัฒนาจากการชำระค่า

สินค้าโดยนัยใช้ Letter of Credit (L/C) มีธุรกรรมน้อยมาก เนื่องจากสถาบันการเงินในจีนยังไม่มี ความพร้อม ประกอบกับจีนยังเข้มงวดกับการปริวรรตเงินตรา 3. เงินสกุลบาทอยู่เพียงการค้าบริเวณ ชายแดนไทยที่ผู้ประกอบการติดต่อการค้าระหว่างกัน นอกเหนือจากพื้นที่นี้แล้วเงินสกุลบาทมี บทบาทน้อยมาก การชำระค่าสินค้าในอำเภอแม่สาย ส่วนใหญ่จะใช้สกุลเงินบาทและชำระเป็นเงินสด แตกต่างจากอำเภอเชียงแสนที่จะใช้เครดิตและเงิน 2 สกุล คือ บาทและหยวน เป็นส่วนใหญ่ 4. รูปแบบการชำระเงินค่าสินค้าไม่นิยมผ่านระบบธนาคารพาณิชย์ โดยเป็นการกำหนดการ แลกเปลี่ยนระหว่างคู่ค้าเอง เป็นการติดต่อโดยใช้ความสัมพันธ์ส่วนตัวระหว่างคู่ค้า ซึ่งเป็นอุปสรรค สำคัญต่อการเข้าในตลาดของผู้ประกอบการรายใหม่ สำหรับในอำเภอเชียงแสนมีการแข่งขันสูง จาก ผู้ค้าที่แฝงตัวอยู่ในตลาด มีการส่งออกสินค้าใหม่ที่เกิดขึ้นในอำเภอแม่สายและอำเภอเชียงแสน คือ วัสดุก่อสร้าง และผลไม้ไทย กลยุทธ์ทางด้านราคาไม่มีผลต่อการทำธุรกิจ รวมทั้งเส้นทางการขนส่ง และระบบการขนส่งเช่นเดียวกัน อุปสรรคที่สำคัญ คือ ไม่สามารถเข้าถึงตลาดได้ง่าย ควรมี การ สร้างช่องทางในการค้าให้มากขึ้น และควรส่งเสริมให้คนในพื้นที่ได้รับประโยชน์ในช่องทางการค้าด้วย

อุปสรรคในการประกอบธุรกิจการค้าชายแดนทั้งสองพื้นที่นี้ เนื่องจากการเป็นการ ขยายธุรกิจจากร้านค้าเล็ก ๆ และการค้าจะเป็นการตกลงระหว่างคู่ค้า ประกอบกับมีหน่วยงานของ ภาครัฐหลายหน่วยงานเข้ามาในพื้นที่ เช่น ด้านศุลกากร ด้านตรวจคนเข้าเมือง เป็นต้น ทำให้มี ระเบียบในขั้นตอนราชการหลายหน่วยงาน ภาครัฐควรจะมีการประสานงานจัดรูปแบบ การตรวจสอบให้เหมาะสม

นอกจากนี้ ควรพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน ระบบและเส้นทางการขนส่ง และสิ่งสำคัญสุด คือ การออกกฎ ระเบียบ และนโยบายต่าง ๆ ควรคำนึงถึงประโยชน์ของประชาชนในพื้นที่อำเภอแม่ สายและเชียงแสน

รณรงค์ เส็งเอี่ยม (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาการค้าชายแดนในจังหวัดตาก มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ ดังนี้ 1. เพื่อศึกษาลักษณะโครงสร้างและรูปแบบการค้าชายแดนของ จังหวัดตาก ทั้งที่ผ่านและไม่ผ่านพิธีการศุลกากร 2. เพื่อศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคของการค้า ชายแดน รวมถึงมาตรการและปัญหาของรัฐในการป้องกันและปราบปรามการลักลอบนำเข้าสินค้าโดย ไม่ผ่านพิธีการศุลกากรหรือชำระภาษีอากรโดยไม่ถูกต้องในพื้นที่จังหวัดตาก 3. เพื่อศึกษาหาความ คิดเห็นและการปรับตัวของผู้ประกอบการค้าชายแดน ในพื้นที่จังหวัดตาก ต่อกรณีการใช้นโยบาย เข้มงวดในการปราบปรามสินค้าลักลอบนำเข้าของด่านศุลกากรและมาตรการหรือโครงการของภาครัฐ

ในการศึกษาครั้งนี้ใช้ข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิ ซึ่งข้อมูลปฐมภูมิได้จากการออกแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการค้าชายแดนและเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการค้าชายแดน วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบ Simple Random Sampling พร้อมกับการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อให้ได้ข้อมูลในเชิงลึก (In-depth Interview) นอกจากนี้การเก็บรวบรวมข้อมูลดังกล่าวข้างต้นยังใช้การสำรวจทางกายภาพโดยวิธีการสังเกตการ ประกอบ ส่วนข้อมูลทุติยภูมิได้จากการศึกษาเอกสารใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและสถิติทางด้านการค้าและการจับกุมสินค้าลักลอบนำเข้าด้านศุลกากรในพื้นที่จังหวัดตาก

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ประกอบการค้าชายแดนจังหวัดตากมี ปัญหาและอุปสรรคของการค้าชายแดนทั่วไป ในเรื่องข้อจำกัดในการนำเข้าหรือส่งออกของสินค้าบาง ชนิด และปัญหาความไม่สะดวกด้านการปิดจุดผ่านแดน และปัญหาและอุปสรรคที่เกิดจาก โครงสร้างพื้นฐาน การขนส่งและการสื่อสาร ทางด้านการเก็บค่าธรรมเนียมผ่านแดนในการขนส่งทั้ง ในระบบและนอกระบบ ปัญหาทางด้านคมนาคมไม่สะดวก ส่วนปัญหาและอุปสรรคที่เกิดจาก กฎหมายและมาตรฐานทางภาครัฐ ผู้ประกอบการค้าชายแดนจังหวัดตากมีปัญหาทางด้านขั้นตอน พิธีการทางศุลกากร สำหรับสินค้าบางประเภท ปัญหาทางด้านขาดความร่วมมือระหว่างภาครัฐและ เอกชน นอกจากนี้ปัญหาการลักลอบนำเข้าสินค้าในพื้นที่จังหวัดตากที่พบคือ อัตราค่าลงของ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องและเครื่องมือที่ใช้ในการป้องกันและปราบปรามสินค้าที่ลักลอบนำเข้า มีไม่ เพียงพอในการปฏิบัติหน้าที่ ข้อจำกัดเกี่ยวกับใบอนุญาตหรือใบรับรองในการนำเข้าสินค้าและการ ลักลอบลิขสิทธิ์ ในส่วนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการค้าชายแดนจังหวัดตาก มีปัญหาในเรื่องการขาดความร่วมมือระหว่างภาครัฐเอกชน ปัญหาทางด้านเป้าหมายที่ไม่เป็นไปใน ทิศทางเดียวกันของหน่วยงานภาครัฐ ปัญหาและอุปสรรคทางด้านภาษาที่ใช้ในการประกอบธุรกิจ ปัญหาทางด้านเป้าหมายที่ไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกันของหน่วยงานภาครัฐ ปัญหาทางด้าน การคำนวณภาษีรายได้ของผลประกอบการประจำปี อัตราภาษีอากรนำเข้าที่สูงและการประเมิน ราคาสินค้าที่ใช้เป็นฐานในการคำนวณค่าภาษีอากรสูงเกินราคาตลาด

กรณีการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจงในลักษณะเชิงลึกและ การสังเกตการณ์ของปัญหาการค้าชายแดนของจังหวัดตากส่วนใหญ่พบว่า ปัญหาเรื่อง การคมนาคม ขนส่งระหว่างประเทศคับแคบ การขนส่งระหว่างประเทศคู่ค้าเสียค่าผ่านทาง ผู้คุ้มกัน ต้นทุนสูง ความไม่สงบในประเทศคู่ค้า การเมืองระหว่างกลุ่ม สืบทอดกัน ปิดชายแดนเป็นระยะ กฎระเบียบคู่ค้า

ไม่เอื้ออำนวย เนื่องจากมีปัญหาด้านเสถียรภาพ เงินจัดไม่ได้รับการยอมรับ ธนาคารไทยพาณิชย์ไม่รับแลกเจ้าหน้าที่รัฐใช้ช่องทางของกฎหมายหาผลประโยชน์ ส่วนข้อเสนอแนะ ควรมีการปรับปรุงการใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการค้าชายแดนให้สอดคล้องกับพฤติกรรมการค้าชายแดน รัฐบาลไทยควรมี การประสานงานเพื่อชี้แจงรายละเอียดและข้อมูลการค้าชายแดนให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ได้รับทราบและเข้าใจ เพื่อให้การค้าชายแดนมีการค้าขายและพัฒนาอย่างยั่งยืน รัฐบาลไทยควรเสริมสร้างความสัมพันธ์กับรัฐบาลพม่าและกลุ่มประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงอย่างต่อเนื่อง

เรื่องศักดิ์ ไชยอุดม (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาการค้าชายแดนไทย-พม่าในอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาวิเคราะห์ระบบการค้าชายแดนไทย-พม่าในพื้นที่อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน 2. ศึกษาบทบาทและหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐในการดำเนินงานการค้าชายแดนไทย-พม่าในพื้นที่อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน และ 3. ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานการค้าชายแดนของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง โดยใช้แบบสอบถามเก็บรวบรวมจากประชาชนอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน จำนวน 349 คน และแบบสัมภาษณ์เก็บรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานราชการในพื้นที่ ผลการศึกษาพบว่า

1. การค้าชายแดนในอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีจุดผ่อนปรนเพื่อการค้าชายแดนไทย-พม่า 1 แห่ง ในช่องทางบ้านเสาหิน เพื่อเป็นการกระชับความสัมพันธ์ระดับท้องถิ่น และเปิดให้ประชาชนทั้ง 2 สัญชาติทำการซื้อขายสินค้า สินค้าที่นำเข้าส่วนใหญ่เป็นผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร สินค้าที่ส่งออกส่วนใหญ่เป็นสินค้าประเภทเครื่องอุปโภคบริโภค

2. การบริหารจัดการการค้าชายแดน ประกอบด้วยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ด้านตรวจคนเข้าเมือง ทำหน้าที่ในการควบคุม การเดินทางเข้ามาในหรือออกไปนอกอาณาจักรของบุคคลสัญชาติพม่า สัญชาติไทย และพาหนะทุกชนิด ด้านศุลกากรแม่สะเรียง ทำหน้าที่ควบคุมสินค้าที่นำเข้ามาหรือส่งออกนอกอาณาจักร รวมทั้งพาหนะที่ใช้ในการขนส่งสินค้า อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ทำหน้าที่ในการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการค้า อำนวยความสะดวกแก่ภาคเอกชน ดำเนินการขึ้นทะเบียนและควบคุมบริษัทหรือห้างร้านที่เป็นนิติบุคคลและบุคคลธรรมดา สำนักงานปศุสัตว์อำเภอแม่สะเรียง มีหน้าที่ในการตรวจสอบควบคุมกำกับดูแลเคลื่อนย้ายสัตว์-ซากสัตว์ หน่วยเฉพาะกิจทหารพรานที่ 36 สถานที่ตำรวจภูธรตำบลเสาหิน และสถานีตำรวจภูธรอำเภอแม่สะเรียง ทำหน้าที่ในการตรวจสอบสิ่งผิดกฎหมาย ยาเสพติด และบุคคลต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง และส่งเสริม ดูแล ควบคุม และอำนวยความสะดวกในพื้นที่

3. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานการค้าชายแดนอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้แก่ สภาพเส้นทางที่เป็นถนนดินลูกรัง เต็มไปด้วยฝุ่น ทำให้การสัญจรและการขนส่งสินค้าลำบาก ปัญหาแรงงานต่างด้าวลักลอบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย ความไม่แน่นอนของรัฐบาลในการกำหนดนโยบายการค้าชายแดน เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างรัฐบาลไทยกับพม่า การพัฒนาระบบสาธารณูปโภคพื้นฐาน และมีปัญหาการสู้รบระหว่างรัฐบาลกับชนกลุ่มน้อย เป็นต้น

นอกจากนี้ในพื้นที่อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ยังมีปัญหาการค้านอกระบบ ซึ่งสาเหตุที่ทำให้กัลลักลอบนำเข้าและส่งออกสินค้านอกระบบ เพราะภาษีทางการค้าสูง ขั้นตอนของพิธีการทางศุลกากรมีความซับซ้อน ยุ่งยาก และทำให้ผู้ประกอบการมีกำไรมากกว่าการค้าในระบบ โดยปัจจัยที่เอื้อต่อการค้านอกระบบ คือ พฤติกรรมการปฏิบัติงานของหน่วยงานราชการบางหน่วยงานที่รับเงินใต้โต๊ะจากผู้ประกอบการ เพื่อแลกเปลี่ยนกับการปล่อยให้มีการค้านอกระบบหรืออำนวยความสะดวกเปิดช่องทางให้มีการลำเลียงสินค้านอกระบบในพื้นที่ เป็นต้น

สมใจ รวยสันเทียะ (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการค้าระหว่างไทย-มาเลเซีย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึง (1) สภาพทั่วไปและรูปแบบทางการค้าระหว่างประเทศกับมาเลเซีย (2) จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ในการขยายการค้าระหว่างประเทศกับมาเลเซีย (3) ทำการพยากรณ์การส่งออกสินค้าและการนำเข้าสินค้านี้ระหว่างประเทศไทยกับมาเลเซีย ผลการศึกษาพบว่า (1) การค้าระหว่างไทย-มาเลเซีย มีจุดแข็งจากปัจจัยภายในประเทศ แต่ยังคงมีอุปสรรคจากปัจจัยภายนอก ซึ่งกลยุทธ์ที่เหมาะสมคือ กลยุทธ์ประคับประคองและรักษาสถานะ กลยุทธ์การเจาะตลาด และกลยุทธ์การพัฒนาผลิตภัณฑ์ โดยผู้ผลิตและผู้ค้าของไทยต้องมีการพัฒนาคุณภาพสินค้าให้ได้ตรงตามความต้องการของตลาดมาเลเซีย รวมถึงการหาวิธีในการลดต้นทุนในการผลิตเพื่อโอกาสในการแข่งขันในปัจจุบันการค้าระหว่างไทย-มาเลเซียมีส่วนครองตลาดเปรียบเทียบกับในระดับสูง แต่มีอัตราการขยายตัวต่ำ อันเนื่องมาจากข้อจำกัดต่าง ๆ ที่ทำให้ประเทศไทยยังเสียเปรียบคู่แข่งอื่น ดังนั้นไทยจึงควรมีการวางแผน จัดการ และพัฒนาผลิตภัณฑ์สามารถอยู่ในตลาดของมาเลเซียได้ต่อไป (2) การพยากรณ์การค้าระหว่างไทยกับมาเลเซีย จากการพยากรณ์ด้านการส่งออกสินค้า ทำให้ทราบว่า มูลค่าการส่งออกของสินค้าและมูลค่าการนำเข้าของสินค้านี้มีแนวโน้มการขยายตัวเพิ่มขึ้น ซึ่งการค้าระหว่างประเทศกับมาเลเซีย พบว่า มีปัญหาและอุปสรรคเนื่องจากการกีดกีดทางการค้าของมาเลเซีย

บุญชัย ศิริถิ่นพยัคฆ์ (2551 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการค้าขายแดนของประชาชนในเขตอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่เขตการค้าขายแดนบริเวณท่าเรือเชียงแสน จังหวัดเชียงราย โดยผู้ศึกษาได้กำหนดวิธีเก็บกลุ่มตัวอย่างการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 384 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 25 -30 ปี มีระดับการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า มีความเกี่ยวข้องกับการค้าขายแดนเป็นประชาชนบริเวณท่าเรือ โดยผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการค้าขายแดนในเขตอำเภอเชียงแสน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านเศรษฐกิจและสังคม รองลงมา คือ ด้านการเมืองและกฎหมาย และต่ำสุด คือ ด้านการคมนาคมขนส่งและด้านการค้า เมื่อพิจารณาแต่ละประเด็นพบว่า ด้านโครงสร้างพื้นฐานและทรัพยากรมนุษย์ ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ จำนวนแรงงานกรรมกรบริเวณท่าเรือเชียงแสนไม่เพียงพอ ด้านการคมนาคมขนส่งและด้านการค้า ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความจำเป็นของเส้นทางรถไฟสู่อำเภอเชียงแสน ด้านการเมืองและกฎหมายประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การปิดขายแดนของประเทศเพื่อนบ้านเป็นปัญหาต่อการค้าขายแดน และด้านเศรษฐกิจและสังคม ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ภาวะเศรษฐกิจปัจจุบันเป็นปัญหาต่อการค้าขายแดน

พินพนา ตี๋บรม (2551 : บทคัดย่อ) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการค้าขายแดน และข้อคิดเห็นในการพัฒนาการค้าขายแดนบริเวณตลาดดอยเวา อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ในการศึกษาครั้งนี้ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากผู้ประกอบการค้าขายแดนบริเวณตลาดดอยเวา อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ผลการศึกษาสรุปได้ว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการค้าขายแดนในภาพรวมของปัจจัยทั้ง 4 ด้าน ส่งผลต่อการค้าขายแดนในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายปัจจัย พบว่า ปัจจัยด้านเศรษฐกิจเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการค้าขายแดนในระดับมากที่สุด ส่วนปัจจัยด้านสังคมและวัฒนธรรม ปัจจัยด้านกายภาพ และปัจจัยด้านการเมืองและกฎหมายส่งผลต่อการค้าขายแดนในระดับปานกลาง

มัทวีณา ยวนยี (2551 : บทคัดย่อ) การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัญหาในการประกอบธุรกิจการค้าขายแดน ไทย-ลาว ในตลาดช่องเม็กอำเภอสรินทร จังหวัดอุบลราชธานี และเพื่อเปรียบเทียบปัญหาในการประกอบธุรกิจ ของผู้ประกอบการที่จำหน่ายสินค้าอุปโภค บริโภค

โดยจำแนกตามเพศ ประสบการณ์ ในการประกอบธุรกิจ และต้นทุนของธุรกิจ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ กลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสุ่มตัวอย่าง ผู้ประกอบการค้าที่จำหน่ายสินค้าอุปโภคบริโภค มีประสบการณ์ ในการประกอบธุรกิจอย่างน้อย 3 ปีขึ้นไป ในตลาดช่องเม็ก อำเภอสรินทร จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 132คน ซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิอย่างเป็นสัดส่วน (Proportionate Stratified Random Sampling) ใช้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามแบบประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .98 สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ที่จำหน่ายสินค้าอุปโภค บริโภค ในตลาดช่องเม็ก อำเภอสรินทร จังหวัดอุบลราชธานี ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีประสบการณ์ในการประกอบธุรกิจมาแล้ว 11 ปี ขึ้นไป และมีต้นทุนในการประกอบธุรกิจ 50,000-100,000 บาท มีปัญหาในการประกอบธุรกิจ ที่เกิดจากสภาพแวดล้อมภายในด้านการตลาด ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย อยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นรายด้านการส่งเสริมการตลาดอยู่ในระดับน้อยและมีปัญหาในการประกอบธุรกิจที่เกิดจากสภาพแวดล้อมภายนอก ได้แก่ ด้านสังคมและวัฒนธรรม ด้านกฎหมายและการเมือง ด้านเศรษฐกิจ ด้านเทคโนโลยี อยู่ในระดับปานกลาง
2. ผู้ประกอบการที่มี เพศ ประสบการณ์ในการประกอบธุรกิจ ต้นทุนของธุรกิจแตกต่างกัน มีปัญหาในการประกอบธุรกิจ ที่เกิดจากสภาพแวดล้อมภายใน และที่เกิดจากสภาพแวดล้อมภายนอก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สรเดช ชดช้อย (2551 : บทคัดย่อ) การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการค้าระหว่างประเทศไทย-มาเลเซีย โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิแบบอนุกรมเวลา (time series) ในช่วงปี พ.ศ. 2534- 2549 วิเคราะห์โดยใช้สมการถดถอยเชิงซ้อน และประมาณค่าด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด (OLS) ผลการศึกษาพบว่า ผลผลิตทั้งหมดรวมภายในประเทศ ระดับเปิดประเทศและอัตราการค้าของประเทศไทยมีความสัมพันธ์กับมูลค่าการนำเข้าสินค้าจากมาเลเซียในทิศทางเดียวกัน อย่างมีนัยสำคัญ ขณะที่จำนวนประชากรของไทยมีความสัมพันธ์กับมูลค่าการนำเข้าสินค้าจากมาเลเซียในทิศทางตรงข้ามอย่างมีนัยสำคัญ ส่วนการศึกษาปัจจัยกำหนดมูลค่าการส่งออกสินค้าไทยไปประเทศมาเลเซียพบว่า ผลผลิตที่มีความสัมพันธ์กับมูลค่าการส่งออกในทิศทางเดียวกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

สำหรับการดำเนินการวิจัยในบทนี้ ผู้วิจัยขอนำเสนอหัวข้อตามลำดับ ดังนี้
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยกำหนดประชากร กลุ่มตัวอย่างหรือผู้ให้ข้อมูลในการวิจัย และเทคนิคการเลือกกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งสามารถอธิบายได้ ดังนี้

การกำหนดประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณเขตการค้าชายแดนไทย-มาเลเซีย ซึ่งประกอบด้วย 3 บริเวณ คือ

1. ด้านศุลกากรและท่าเรืออำเภอตากใบ จำนวน 1,150 คน (ร.ต.ต. รัฐศักดิ์ แวมิ่ง : รองสารวัตรตรวจคนเข้าเมืองจังหวัดนราธิวาส)
2. ด้านศุลกากรและท่าเรืออำเภอสุไหงโกลก จำนวน 2,000 คน (นายณรงค์ศักดิ์ โพธิ์ทัพพะ : นักวิชาการศุลกากรชำนาญการ)
3. ด้านศุลกากรเบตง จำนวน 4,296 คน (เทศบาลอำเภอเบตง จังหวัดยะลา)

การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของผู้ให้ข้อมูลที่ดี ผู้วิจัยได้กำหนดจากตัวแทนของประชาชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณด้านศุลกากรและท่าเรืออำเภอตากใบ ด้านศุลกากรและท่าเรืออำเภอสุไหงโกลก และด้านศุลกากรเบตง โดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างเพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่มีความเป็นตัวแทนที่ดี ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของ Yamane (1973) ดังนี้

$$\text{สูตร} \quad n = \frac{N}{1 + N \sum^2}$$

กำหนดให้

n คือ จำนวนหรือขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N คือ จำนวนหรือขนาดของประชากร (1,500 คน, 2,000 คน, 4,296 คน)

e คือ คำนว่จะเป็นของความคลาดเคลื่อน (0.05)

ดังนั้น ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง คือ

1. ด้านสุขภาพและท่าเรืออำเภอดากไบจำนวน 297 คน

$$n = \frac{1,150}{1 + 1,150(0.05)^2} = 296.77$$

2. ด้านสุขภาพและท่าเรืออำเภอสู่โขงโลก จำนวน 333 คน

$$n = \frac{2,000}{1 + 2,000(0.05)^2} = 333.33$$

3. ด้านสุขภาพเบตง จำนวน 366 คน

$$n = \frac{4,296}{1 + 4,296(0.05)^2} = 365.93$$

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกตัวอย่างที่ใช้ความน่าจะเป็น (Probability Sampling) เนื่องจากเนื่องจากผู้วิจัยทราบขนาดประชากรและมีกรอบตัวอย่างของประชากร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Cluster Sampling) โดยมีการแบ่งกลุ่มประชากรออกเป็นกลุ่มย่อย 2 กลุ่ม หรือ 2 ขั้นตอน ซึ่งหน่วยขั้นตอนที่ 1 ได้แก่ การแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 หน่วย คือ จังหวัดยะลา และจังหวัดนราธิวาส หน่วยขั้นที่ 2 เป็นการเลือกพื้นที่ด้านชายแดนที่จะเป็นตัวแทนจากแต่ละจังหวัด การวิจัยครั้งนี้จะไม่มีการเลือกพื้นที่เป็นตัวแทนจากจังหวัดปัตตานี เนื่องจากจังหวัดปัตตานีไม่มีพรมแดนที่ติดกับประเทศมาเลเซีย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการค้าชายแดนไทย-มาเลเซีย ของประชาชนในเขตสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งการสร้างเครื่องมือการวิจัยนั้น ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการและโครงสร้างของตัวแปรที่ต้องการจะศึกษา จากนั้นผู้วิจัยได้ทำการสร้างข้อคำถามตามนิยามเชิงปฏิบัติการที่ได้มีผู้ทำการพัฒนาเครื่องมือวัดและประเด็นคำถามที่ได้ทดลองใช้แล้วมาปรับปรุงเพื่อให้เหมาะสมกับการวิจัย และผู้วิจัยได้นำข้อคำถามที่ได้พัฒนาเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของคำถาม และผู้วิจัยดำเนินการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามเพื่อจัดทำเป็นแบบสอบถามฉบับร่าง หลังจากนั้นผู้วิจัยได้นำเสนอแบบสอบถามฉบับร่างดังกล่าวมาทำการทดสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยได้อธิบายไว้ในหัวข้อการทดสอบคุณภาพของเครื่องมือการวิจัย ดังนี้

1. แบบสอบถาม

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตัวเลือก (Checklist) จำนวน 5 ข้อคำถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ และความเกี่ยวข้องกับการค้าชายแดน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการค้าชายแดนไทย-มาเลเซีย ของประชาชนในเขตสามจังหวัดชายแดนใต้ จำนวน 15 ข้อ ซึ่งแบบสอบถามนี้ได้สร้างขึ้นโดยแยกเป็นประเด็นที่ต้องการวัดออกเป็น 3 ประเด็น ดังนี้

1. ด้านโครงสร้างพื้นฐานและทรัพยากรมนุษย์
2. ด้านการคมนาคมขนส่งและการค้า
3. ด้านเศรษฐกิจและสังคม

โดยมาตรวัดที่ใช้ในการวัดความคิดเห็น เป็นมาตรวัดแบบ Five-point Likert-type Scale Ranging โดยมีค่า 5 ระดับ (5) หมายถึง ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด (4) หมายถึง ตรงกับความเป็นจริงมาก (3) หมายถึง ตรงกับความเป็นจริงปานกลาง (2) หมายถึง ตรงกับความเป็นจริงน้อย (1) หมายถึง ตรงกับความเป็นจริงน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นการให้ผู้ตอบแบบสอบถามเสนอแนะความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับการค้าชายแดนไทย-มาเลเซีย

ผู้วิจัยใช้การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยแบบแบ่งช่วง โดยแปลความตามหลักการแบ่งอันตรภาคชั้น ซึ่งใช้เกณฑ์การประเมินผล ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49	หมายถึง	มีความคิดเห็นในระดับน้อยที่สุด
ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49	หมายถึง	มีความคิดเห็นในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49	หมายถึง	มีความคิดเห็นในระดับพอใช้
ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49	หมายถึง	มีความคิดเห็นในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00	หมายถึง	มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด

2. การทดสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย

2.1 การทดสอบคุณภาพด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือการวิจัยด้วยการนำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญทำการตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับคุณลักษณะตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ต้องการวัด สำหรับการประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับคุณลักษณะตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ต้องการวัด ผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์จากผู้เชี่ยวชาญซึ่งเป็นคณาจารย์จากคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา จำนวน 3 ท่าน ดังนี้

1. รองศาสตราจารย์ ดร.ศิษณุธวัช มั่นเศรษฐวิทย์
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชมพูนุท ศรีพงษ์
3. อาจารย์ดุชนันท์ นาคเรือง

2.2 การทดสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability)

ผู้วิจัยทำการวัดความเชื่อมั่นหรือความสอดคล้องภายในด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ด้วยการนำแบบสอบถามที่ได้ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างในบริเวณด้านบุคลากรบุเกะตา โดยคัดเลือกข้อความที่มีค่า α ตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป ถือว่าข้อคำถามมีความเชื่อมั่น

$$\text{สูตร } \alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum s_i^2}{s_x^2} \right]$$

เมื่อ α = ค่าความเชื่อมั่น

n = จำนวนข้อ

s_i^2 = ความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ

$$s_x^2 = \text{ความแปรปรวนของคะแนนรวม}$$

ผลจากการตรวจสอบความเชื่อมั่นของประเด็นคำถามพบว่า ข้อคำถามมีค่าความเชื่อมั่นสามารถนำไปใช้ในการศึกษาได้ และเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยมีค่าความเชื่อมั่นที่คำนวณได้มีค่ามากกว่า 0.70 ขึ้นไป ซึ่งผลการตรวจสอบความเชื่อมั่นของประเด็นคำถามสมการแสดงได้ดังตารางที่ 1 แสดงความเชื่อมั่นของประเด็นคำถามที่ใช้ในการวิจัย

ตารางที่ 1 แสดงความเชื่อมั่นของประเด็นคำถามที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปร	จำนวนคำถาม	Cronbach's Alpha Coefficient
ด้านโครงสร้างพื้นฐานและทรัพยากรมนุษย์	5	0.92
ด้านการคมนาคมขนส่งและการค้า	6	0.91
ด้านเศรษฐกิจและสังคม	4	0.94
รวม	15	0.93

การรวบรวมข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองมีขั้นตอนการดำเนินงาน 3 ขั้นตอนซึ่งประกอบด้วย

1.1 ขั้นสำรวจเบื้องต้น

1.1.1 ผู้วิจัยลงพื้นที่บริเวณด้านศุลกากรและท่าเรือ 3 บริเวณ ซึ่งประกอบด้วย ด้านศุลกากรและท่าเรืออำเภอตากใบ ด้านศุลกากรและท่าเรืออำเภอสุไหงโกลก และด้านศุลกากรเบตง

1.2 ขั้นการสำรวจข้อมูล

1.2.1 ดำเนินการแจกแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการค้าชายแดนไทย-มาเลเซียของประชาชนในเขตสามจังหวัดชายแดนใต้กับกลุ่มตัวอย่าง

1.3 ขั้นหลังการสำรวจ

1.3.1 ผู้วิจัยนำผลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการค้าขายแดนไทย-มาเลเซียของประชาชนในเขตสามจังหวัดชายแดนใต้ วิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติต่อไป เพื่อที่จะได้ทราบถึงความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการค้าขายแดนไทย-มาเลเซียในแต่ละด้าน และเก็บรวบรวมแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการค้าขายแดนไทย-มาเลเซียของประชาชนในเขตสามจังหวัดชายแดนใต้นำมาวิเคราะห์ข้อมูล

1.3.2 นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการค้าขายแดนไทย-มาเลเซียของประชาชนในเขตสามจังหวัดชายแดนใต้มาสรุป

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ผลการวัดความคิดเห็นเกี่ยวกับการค้าขายแดนไทย-มาเลเซียของประชาชนในเขตสามจังหวัดชายแดนใต้ โดยวิธีการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของคะแนนจากแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการค้าขายแดนไทย-มาเลเซียของประชาชนในเขตสามจังหวัดชายแดนใต้ แปลผล ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49	หมายถึง	มีความคิดเห็นในระดับน้อยที่สุด
ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49	หมายถึง	มีความคิดเห็นในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49	หมายถึง	มีความคิดเห็นในระดับพอใช้
ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49	หมายถึง	มีความคิดเห็นในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00	หมายถึง	มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อมีการเก็บรวบรวมข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้ดำเนินการกำหนดสถิติที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับข้อมูลทางสถิติ เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ตั้งไว้ โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมีเนื้อหา 2 ส่วน

1. สถิติการวิเคราะห์เชิงพรรณนา ผู้วิจัยนำมาใช้เพื่อการอธิบาย/บรรยายถึงคุณสมบัติหรือลักษณะของการแจกแจงข้อมูลตัวแปรต่างๆ ตามปัจจัยด้านคุณลักษณะของกลุ่ม โดยกำหนดการ

วัดเป็นค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ผู้วิจัยวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรเพื่อนำมาใช้อธิบาย/บรรยายถึงลักษณะการแจกแจงและการกระจายของตัวแปรโดยการวัดเป็นค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. สถิติการวิเคราะห์ความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยทำการวัดความเชื่อมั่นหรือความสอดคล้องภายในด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ในการตัดสินใจคัดเลือกข้อคำถามที่มีความเหมาะสมจะนำไปใช้ในการวิจัย จากการทดลองใช้แบบทดสอบกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการค้าชายแดนไทย-มาเลเซียของประชาชนในเขตสามจังหวัดชายแดนใต้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการค้าชายแดนไทย-มาเลเซียของประชาชนในเขตสามจังหวัดชายแดนใต้ ผู้วิจัยแบ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลซึ่งนำเสนอออกเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการค้าชายแดนไทย-มาเลเซียของประชาชนในเขตสามจังหวัดชายแดนใต้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สำหรับการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้แทนตัวแปรและค่าสถิติ ดังนี้

n	คือ	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	คือ	ค่าเฉลี่ย
S.D.	คือ	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการค้าชายแดนไทย-มาเลเซียของประชาชนในเขตสามจังหวัดชายแดนใต้ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยจะแบ่งออกเป็นสองตอน ดังนี้หาค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ได้ผลการวิเคราะห์ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้วิจัยขอนำเสนอผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
ซึ่งสามารถแสดงได้ในตารางที่ 2 ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบ สอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการค้าชายแดนไทย-มาเลเซีย
ของประชาชนในเขตสามจังหวัดชายแดนใต้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบ สอบถาม

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละข้อมูลส่วนตัวของประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณเขตการค้าชายแดนไทย-
มาเลเซียในเขตสามจังหวัดชายแดนใต้

ข้อมูลส่วนตัว	จำนวน (คน) / ร้อยละ							
	อำเภอ ตากใบ	ร้อยละ	อำเภอ สุไหง โกลก	ร้อยละ	อำเภอ เบตง	ร้อยละ	รวม	ร้อยละ
เพศ								
ชาย	148	49.83	156	46.85	170	46.45	474	47.59
หญิง	149	50.17	177	53.15	196	53.55	522	52.41
อายุ								
20 – 40 ปี	152	51.18	180	54.05	189	51.64	521	52.31
มากกว่า 40 ปี	145	48.82	153	45.95	177	48.36	475	47.69
ระดับการศึกษา								
ไม่ได้เรียนหนังสือ	70	23.57	78	23.43	83	22.68	231	23.20
ประถมศึกษา	70	23.57	80	24.02	90	24.59	240	24.10
มัธยมศึกษา/ปวช.	78	26.27	86	25.82	96	26.23	260	26.11
ปริญญาตรี	79	26.59	89	26.73	97	26.50	265	26.61

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละข้อมูลส่วนตัวของประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณเขตการค้าชายแดนไทย-
มาเลเซียในเขตสามจังหวัดชายแดนใต้ (ต่อ)

ข้อมูลส่วนตัว	จำนวน (คน) / ร้อยละ							
	อำเภอ ตากใบ	ร้อยละ	อำเภอ สุไหง โกลก	ร้อยละ	อำเภอ เบตง	ร้อยละ	รวม	ร้อยละ
รายได้/เดือน								
น้อยกว่า 10,000 บาท	120	40.40	129	38.74	126	34.43	375	37.65
10,001 – 15,000 บาท	100	33.67	108	32.43	121	33.06	329	33.04
15,001 – 20,000 บาท	77	25.93	96	28.83	119	32.51	292	29.32
ความเกี่ยวข้องกับการค้าชายแดน								
ผู้ประกอบการ	90	30.30	107	32.14	118	32.24	315	31.63
ประชาชนบริเวณ ท่าเรือ	110	37.04	112	33.63	126	34.43	348	34.94
กรรมกรบริเวณ ท่าเรือ	97	32.66	114	34.23	122	33.33	333	34.44

ผลการวิเคราะห์จากตารางที่ 2 ผู้ตอบแบบสอบถามมีจำนวนทั้งสิ้น 996 คน ในจำนวนนี้เป็นผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างจากด้านศุลกากรและท่าเรืออำเภอตากใบจำนวน 297 คน ด้านศุลกากรและท่าเรืออำเภอสุไหงโกลกงจำนวน 333 คน และด้านศุลกากรและท่าเรืออำเภอเบตงจำนวน 366 คน ผู้วิจัยจะขอนำเสนอแยกเป็นอำเภอ ดังนี้

ด้านศุลกากรและท่าเรืออำเภอตากใบ

ด้านศุลกากรและท่าเรืออำเภอตากใบมีจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 297 คน และมีผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 297 คน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

ด้านเพศ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีจำนวนทั้งสิ้น 148 คน คิดเป็นร้อยละ 47.83 และเพศหญิง จำนวน 149 คน คิดเป็นร้อยละ 50.17

ด้านอายุ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 20 – 40 ปี มีจำนวนทั้งสิ้น 152 คน คิดเป็นร้อยละ 51.18 และอายุมากกว่า 40 ปี จำนวน 145 คน คิดเป็นร้อยละ 48.82

ด้านระดับการศึกษา ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี มีจำนวนทั้งสิ้น 79 คน คิดเป็นร้อยละ 26.59 รองลงมามีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา/ปวช. จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 26.27 คน ระดับประถมศึกษา 70 คน คิดเป็นร้อยละ 22.57 และไม่ได้เรียนหนังสือ จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 23.57

ด้านรายได้ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้ไม่น้อยกว่า 10,000 บาท/เดือน จำนวนทั้งสิ้น 120 คน คิดเป็นร้อยละ 40.40 รองลงมามีรายได้ระหว่าง 10,001 – 15,000 บาท/เดือน จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 33.67 และมีรายได้ระหว่าง 15,001 – 20,000 บาท/เดือน จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 29.93

ด้านความเกี่ยวข้องกับการค้าชายแดน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความเกี่ยวข้องกับการค้าชายแดนโดยเป็นประชาชนที่อยู่อาศัยในบริเวณท่าเรือ จำนวนทั้งสิ้น 110 คน คิดเป็นร้อยละ 37.04 รองลงมามีความเกี่ยวข้องโดยการเป็นกรรมกรบริเวณท่าเรือ จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 32.66 และเกี่ยวข้องโดยการเป็นผู้ประกอบการ จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 30.30

ด้านบุคลากรและท่าเรืออำเภอสุโขทัย

ด้านบุคลากรและท่าเรืออำเภอสุโขทัยมีจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 333 คน และมีผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 333 คน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

ด้านเพศ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีจำนวนทั้งสิ้น 177 คน คิดเป็นร้อยละ 53.15 และเพศชาย จำนวน 150 คน คิดเป็นร้อยละ 46.85

ด้านอายุ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 20 – 40 ปี มีจำนวนทั้งสิ้น 180 คน คิดเป็นร้อยละ 54.05 และอายุมากกว่า 40 ปี จำนวน 153 คน คิดเป็นร้อยละ 45.95

ด้านระดับการศึกษา ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี มีจำนวนทั้งสิ้น 89 คน คิดเป็นร้อยละ 26.73 รองลงมาได้มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา/ปวช. จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 25.82 คน ระดับประถมศึกษา 80 คน คิดเป็นร้อยละ 24.02 และไม่ได้เรียนหนังสือ จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 23.43

ด้านรายได้ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้ไม่น้อยกว่า 10,000 บาท/เดือน จำนวนทั้งสิ้น 129 คน คิดเป็นร้อยละ 38.74 รองลงมาได้ระหว่าง 10,001 – 15,000 บาท/เดือน จำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 32.43 และมีรายได้ระหว่าง 15,001 – 20,000 บาท/เดือน จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 25.93

ด้านความเกี่ยวข้องกับการค้าชายแดน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความเกี่ยวข้องกับการค้าชายแดนโดยเป็นประชาชนที่อยู่อาศัยในบริเวณท่าเรือ จำนวนทั้งสิ้น 114 คน คิดเป็นร้อยละ 34.23 รองลงมาเกี่ยวข้องโดยการเป็นกรรมกรบริเวณท่าเรือ จำนวน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 33.63 และเกี่ยวข้องโดยการเป็นผู้ประกอบการ จำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 32.14

ด้านบุคลากรและท่าเรืออำเภอเบตง

ด้านบุคลากรและท่าเรืออำเภอเบตงมีจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 366 คน และมีผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 366 คน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

ด้านเพศ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีจำนวนทั้งสิ้น 196 คน คิดเป็นร้อยละ 53.55 และเพศหญิง จำนวน 170 คน คิดเป็นร้อยละ 40.45

ด้านอายุ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 20 – 40 ปี มีจำนวนทั้งสิ้น 189 คน คิดเป็นร้อยละ 51.64 และอายุมากกว่า 40 ปี จำนวน 177 คน คิดเป็นร้อยละ 48.36

ด้านระดับการศึกษา ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี มีจำนวนทั้งสิ้น 97 คน คิดเป็นร้อยละ 26.50 รองลงมามีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา/ปวช. จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 26.23 คน ระดับประถมศึกษา 90 คน คิดเป็นร้อยละ 24.59 และไม่ได้เรียนหนังสือ จำนวน 83 คน คิดเป็นร้อยละ 22.68

ด้านรายได้ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้ไม่น้อยกว่า 10,000 บาท/เดือน จำนวนทั้งสิ้น 126 คน คิดเป็นร้อยละ 34.43 รองลงมามีรายได้ระหว่าง 10,001 – 15,000 บาท/เดือน จำนวน 121 คน คิดเป็นร้อยละ 33.06 และมีรายได้ระหว่าง 15,001 – 20,000 บาท/เดือน จำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 32.51

ด้านความเกี่ยวข้องกับการค้าชายแดน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความเกี่ยวข้องกับการค้าชายแดนโดยเป็นประชาชนที่อยู่อาศัยในบริเวณท่าเรือ จำนวนทั้งสิ้น 126 คน คิดเป็นร้อยละ 34.43 รองลงมามีความเกี่ยวข้องโดยการเป็นกรรมกรบริเวณท่าเรือ จำนวน 122 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 และเกี่ยวข้องโดยการเป็นผู้ประกอบการ จำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 32.24

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการค้าชายแดนไทย-มาเลเซียของประชาชนในเขตสามจังหวัดชายแดนใต้

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการค้าชายแดนไทย-มาเลเซียของประชาชนในเขตสามจังหวัดชายแดนใต้ จำแนกรายด้าน

ประเด็น	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
ด้านโครงสร้างพื้นฐานและทรัพยากรมนุษย์	3.85	0.68	มาก
ด้านการคมนาคมขนส่งและการค้า	4.38	0.56	มาก
ด้านเศรษฐกิจและสังคม	3.88	0.62	มาก
รวม	4.04	0.62	มาก

จากตารางที่ 3 ประเด็นที่ศึกษามี 3 ด้าน ได้แก่ด้านโครงสร้างพื้นฐานและทรัพยากรมนุษย์ ด้านการคมนาคมขนส่งและการค้า และด้านเศรษฐกิจและสังคม ในการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการค้าชายแดนไทย-มาเลเซียของประชาชนในเขตสามจังหวัดชายแดนใต้ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นด้านความเหมาะสมของการคมนาคมขนส่งและการค้ามากที่สุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.38$ S.D. = 0.56) รองลงมาคือด้านเศรษฐกิจและสังคม ในที่นี้

หมายถึงความคิดเห็นในด้านของปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคม ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.88$ S.D. = 0.62) และด้านความเหมาะสมของโครงสร้างพื้นฐานและทรัพยากรมนุษย์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.85$ S.D. = 0.68)

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการค้าชายแดนไทย-มาเลเซียของประชาชนในเขตสามจังหวัดชายแดนใต้ จำแนกรายด้านโดยแยกเป็นอำเภอ

ประเด็น	อำเภอตากใบ			อำเภอสุไหงโกลก			อำเภอเบตง		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1.ด้านโครงสร้างพื้นฐาน และทรัพยากรมนุษย์	3.73	0.74	มาก	3.95	0.79	มาก	3.87	0.50	มาก
2.ด้านการคมนาคมขนส่ง และการค้า	4.38	0.77	มาก	4.47	0.96	มาก	4.29	0.72	มาก
3.ด้านเศรษฐกิจและสังคม	3.79	0.69	มาก	3.86	0.71	มาก	3.99	0.46	มาก
รวม	3.97	0.73	มาก	4.09	0.82	มาก	4.05	0.56	มาก

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

จากตารางที่ 4 เมื่อวิเคราะห์แยกเป็นอำเภอจะพบว่า อำเภอตากใบมีความคิดเห็นด้านการคมนาคมขนส่งมากที่สุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.38$ S.D. = 0.77) รองลงมาคือด้านเศรษฐกิจและสังคม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.79$ S.D. = 0.69) และด้านโครงสร้างพื้นฐานและทรัพยากรมนุษย์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.73$ S.D. = 0.74) อำเภอสุไหงโกลกมีความคิดเห็นด้านการคมนาคมขนส่งมากที่สุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.47$ S.D. = 0.96) รองลงมาคือด้านเศรษฐกิจและสังคม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.86$ S.D. = 0.71) และด้านโครงสร้างพื้นฐานและทรัพยากรมนุษย์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.95$ S.D. = 0.79) อำเภอเบตงมีความคิดเห็นด้านการคมนาคมขนส่งมากที่สุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.29$ S.D. = 0.72) รองลงมาคือด้านเศรษฐกิจและสังคม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.99$ S.D. = 0.46) และด้านโครงสร้างพื้นฐานและทรัพยากรมนุษย์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.87$ S.D. = 0.50)

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการค้าชายแดนไทย-มาเลเซียของประชาชนในเขตสามจังหวัดชายแดนใต้ ด้านโครงสร้างพื้นฐานและทรัพยากรมนุษย์

ด้านโครงสร้างพื้นฐานและทรัพยากรมนุษย์	อำเภอตากใบ			อำเภอสู่ไหงโลก			อำเภอเบตง			รวม		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ความเหมาะสมของการเก็บค่าธรรมเนียมผ่านแดน	3.72	0.74	มาก	4.06	0.85	มาก	3.81	0.49	มาก	3.87	0.76	มาก
2. ความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินในเขตการค้าชายแดน	3.50	0.75	มาก	3.72	0.71	มาก	3.89	0.50	มาก	3.71	0.66	มาก
3. ความเข้มงวดของเจ้าหน้าที่ศุลกากรบริเวณเขตการค้าชายแดน	3.61	0.72	มาก	3.89	0.78	มาก	3.77	0.56	มาก	3.76	0.69	มาก
4. ความสะดวกของระบบไฟฟ้าและความสว่างบริเวณเขตการค้าชายแดน	3.97	0.74	มาก	4.15	0.89	มาก	4.21	0.45	มาก	4.11	0.70	มาก
5. ความรวดเร็วของข้อมูลข่าวสาร	3.85	0.77	มาก	3.93	0.76	มาก	3.69	0.53	มาก	3.83	0.69	มาก

รวม	3.73	0.74	มาก	3.95	0.79	มาก	3.87	0.50	มาก	3.86	0.70	มาก
-----	------	------	-----	------	------	-----	------	------	-----	------	------	-----

จากตารางที่ 5 แสดงการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นด้านโครงสร้างพื้นฐานและทรัพยากรมนุษย์ ประเด็นที่ศึกษามี 5 ด้าน ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นในแต่ละประเด็นดังนี้

ความเหมาะสมของการเก็บค่าธรรมเนียมผ่านแดน โดยรวมทั้งสามจังหวัดมีความเห็นในระดับมาก ($\bar{X} = 3.95$ S.D. = 0.72) เมื่อวิเคราะห์แยกเป็นอำเภอจะพบว่า อำเภอตากใบมีความเห็นในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$ S.D. = 0.83) อำเภอสุไหงโกลลกมีความเห็นในระดับมาก ($\bar{X} = 4.17$ S.D. = 0.51) และอำเภอเบตงมีความเห็นในระดับมากเช่นกัน ($\bar{X} = 3.95$ S.D. = 0.72)

ความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินในเขตการค้าชายแดน โดยรวมทั้งสามจังหวัดมีความเห็นในระดับมาก ($\bar{X} = 3.71$ S.D. = 0.66) เมื่อวิเคราะห์แยกเป็นอำเภอจะพบว่า อำเภอตากใบมีความเห็นในระดับมาก ($\bar{X} = 3.50$ S.D. = 0.75) อำเภอสุไหงโกลลกมีความเห็นในระดับมาก ($\bar{X} = 4.65$ S.D. = 0.78) และอำเภอเบตงมีความเห็นในระดับมากเช่นกัน ($\bar{X} = 3.89$ S.D. = 0.50)

ความเข้มงวดของเจ้าหน้าที่ศุลกากรบริเวณเขตการค้าชายแดน โดยรวมทั้งสามจังหวัดมีความเห็นในระดับมาก ($\bar{X} = 3.76$ S.D. = 0.69) เมื่อวิเคราะห์แยกเป็นอำเภอจะพบว่า อำเภอตากใบมีความเห็นในระดับมาก ($\bar{X} = 3.61$ S.D. = 0.72) อำเภอสุไหงโกลลกมีความเห็นในระดับมาก ($\bar{X} = 3.89$ S.D. = 0.78) และอำเภอเบตงมีความเห็นในระดับมากเช่นกัน ($\bar{X} = 3.77$ S.D. = 0.56)

ความสะดวกของระบบไฟฟ้าและความสว่างบริเวณเขตการค้าชายแดน โดยรวมทั้งสามจังหวัดมีความเห็นพอใจในระดับมาก ($\bar{X} = 4.11$ S.D. = 0.70) เมื่อวิเคราะห์แยกเป็นอำเภอจะพบว่า อำเภอตากใบมีความเห็นในระดับมาก ($\bar{X} = 3.97$ S.D. = 0.74) อำเภอสุไหงโกลลกมีความเห็นในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15$ S.D. = 0.89) และอำเภอเบตงมีความเห็นในระดับมากเช่นกัน ($\bar{X} = 4.21$ S.D. = 0.45)

ความรวดเร็วของข้อมูลข่าวสาร โดยรวมทั้งสามจังหวัดมีความเห็นพอใจในระดับมาก ($\bar{X} = 3.83$ S.D. = 0.69) เมื่อวิเคราะห์แยกเป็นอำเภอจะพบว่า อำเภอตากใบมีความเห็นในระดับมาก ($\bar{X} = 3.85$ S.D. = 0.77) อำเภอสุไหงโกลลกมีความเห็นในระดับมาก ($\bar{X} = 3.93$ S.D. = 0.76) และอำเภอเบตงมีความเห็นในระดับมากเช่นกัน ($\bar{X} = 3.69$ S.D. = 0.53)

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการค้าชายแดนไทย-มาเลเซียของประชาชนในเขตสามจังหวัดชายแดนใต้
ด้านคมนาคมขนส่งและการค้า

ด้านคมนาคมขนส่งและการค้า	อำเภอตากใบ			อำเภอสู่ไหงโลก			อำเภอเบตง			รวม		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ความสะดวกในการเดินทางไปยังประเทศมาเลเซีย	3.91	0.67	มาก	4.20	0.70	มาก	4.15	0.51	มาก	4.09	0.63	มาก
2. ความสะดวกในการขนถ่ายสินค้าบริเวณท่าเรือ	3.60	0.78	มาก	3.79	0.68	มาก	3.51	0.39	มาก	3.64	0.62	มาก
3. ความสะดวกในการแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศ	4.00	0.59	มาก	4.61	0.63	มาก	4.29	0.43	มาก	4.30	0.55	มาก
4. ความสะดวกในการติดต่อสื่อสารระหว่างลูกค้า	3.92	0.65	มาก	3.53	0.69	มาก	4.03	0.58	มาก	3.83	0.64	มาก
5. การแข่งขันทางการตลาดระหว่างผู้ค้า	3.65	0.79	มาก	3.42	0.82	มาก	3.78	0.45	มาก	3.63	0.69	มาก
6. ความปลอดภัยในการขนส่งสินค้าผ่านด่าน	3.63	0.67	มาก	3.61	0.73	มาก	4.26	0.43	มาก	3.84	0.61	มาก

ชายแดนไทย-มาเลเซีย												
รวม	3.79	0.69	มาก	3.86	0.71	มาก	3.99	0.46	มาก	3.89	0.63	มาก

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

จากตารางที่ 6 แสดงการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นด้านการคมนาคมขนส่งและการค้า ประเด็นที่ศึกษามี 6 ด้าน ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นในแต่ละประเด็นดังนี้

ความสะดวกในการเดินทางไปยังประเทศมาเลเซีย โดยรวมทั้งสามจังหวัดมีความเห็นในระดับมาก ($\bar{X} = 4.09$ S.D. = 0.63) เมื่อวิเคราะห์แยกเป็นอำเภอจะพบว่า อำเภอตากใบมีความเห็นในระดับมาก ($\bar{X} = 3.91$ S.D. = 0.67) อำเภอสุไหงโกลลกมีความเห็นในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$ S.D. = 0.70) และอำเภอเบตงมีความเห็นในระดับมากเช่นกัน ($\bar{X} = 4.15$ S.D. = 0.51)

ความสะดวกในการขนถ่ายสินค้าบริเวณท่าเรือ โดยรวมทั้งสามจังหวัดมีความเห็นในระดับมาก ($\bar{X} = 3.64$ S.D. = 0.62) เมื่อวิเคราะห์แยกเป็นอำเภอจะพบว่า อำเภอตากใบมีความเห็นในระดับมาก ($\bar{X} = 3.60$ S.D. = 0.78) อำเภอสุไหงโกลลกมีความเห็นในระดับมาก ($\bar{X} = 3.79$ S.D. = 0.68) และอำเภอเบตงมีความเห็นในระดับมากเช่นกัน ($\bar{X} = 3.51$ S.D. = 0.39)

ความสะดวกในการแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศ โดยรวมทั้งสามจังหวัดมีความเห็นในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$ S.D. = 0.59) เมื่อวิเคราะห์แยกเป็นอำเภอจะพบว่า อำเภอตากใบมีความเห็นในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$ S.D. = 0.59) อำเภอสุไหงโกลลกมีความเห็นในระดับมาก ($\bar{X} = 4.61$ S.D. = 0.63) และอำเภอเบตงมีความเห็นในระดับมากเช่นกัน ($\bar{X} = 4.29$ S.D. = 0.43)

ความสะดวกในการติดต่อสื่อสารระหว่างลูกค้า โดยรวมทั้งสามจังหวัดมีความเห็นพอใจในระดับมาก ($\bar{X} = 3.83$ S.D. = 0.64) เมื่อวิเคราะห์แยกเป็นอำเภอจะพบว่า อำเภอตากใบมีความเห็นในระดับมาก ($\bar{X} = 3.92$ S.D. = 0.65) อำเภอสุไหงโกลลกมีความเห็นในระดับมาก ($\bar{X} = 3.53$ S.D. = 0.69) และอำเภอเบตงมีความเห็นในระดับมากเช่นกัน ($\bar{X} = 4.03$ S.D. = 0.58)

การแข่งขันทางการตลาดระหว่างผู้ค้า โดยรวมทั้งสามจังหวัดมีความเห็นพอใจในระดับมาก ($\bar{X} = 3.63$ S.D. = 0.69) เมื่อวิเคราะห์แยกเป็นอำเภอจะพบว่า อำเภอตากใบมีความเห็นในระดับมาก ($\bar{X} = 3.65$ S.D. = 0.79) อำเภอสุไหงโกลลกมีความเห็นในระดับมาก ($\bar{X} = 3.42$ S.D. = 0.82) และอำเภอเบตงมีความเห็นในระดับมากเช่นกัน ($\bar{X} = 3.78$ S.D. = 0.45)

ความปลอดภัยในการขนส่งสินค้าผ่านด่านชายแดนไทย-มาเลเซีย โดยรวมทั้งสาม
จังหวัดมีความเห็นพอใจในระดับมาก ($\bar{X} = 3.84$ S.D. = 0.61) เมื่อวิเคราะห์แยกเป็นอำเภอจะพบว่า
อำเภอดงปายมีความเห็นในระดับมาก ($\bar{X} = 3.63$ S.D. = 0.67) อำเภอสุโขทัยมีความเห็นในระดับ
มาก ($\bar{X} = 3.61$ S.D. = 0.73) และอำเภอเบตงมีความเห็นในระดับมากเช่นกัน ($\bar{X} = 4.26$ S.D. =
0.43)

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการค้าชายแดนไทย-มาเลเซียของประชาชนในเขตสามจังหวัดชายแดนใต้
ด้านเศรษฐกิจและสังคม

ด้านเศรษฐกิจและสังคม	อำเภอตากใบ			อำเภอสู่ไหงโลก			อำเภอเบตง			รวม		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ภาวะเศรษฐกิจปัจจุบันเป็นปัญหาต่อการค้าชายแดน	3.64	0.72	มาก	4.02	0.83	มาก	4.17	0.51	มาก	3.95	0.72	มาก
2. การปรับตัวของราคาน้ำมันเป็นปัญหาต่อการค้าชายแดน	3.52	0.69	มาก	3.67	0.89	มาก	4.02	0.52	มาก	3.74	0.70	มาก
3. ความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้เป็นปัญหาต่อการค้าชายแดน	4.59	0.78	มากที่สุด	4.65	0.78	มากที่สุด	3.78	0.59	มาก	4.34	0.72	มาก
4. การแพร่ระบาดของยาเสพติดเป็นปัญหาต่อการค้าชายแดน	4.16	0.72	มาก	4.00	0.76	มาก	4.23	0.51	มาก	4.13	0.67	มาก
รวม	3.97	0.73	มาก	4.09	0.82	มาก	4.05	0.56	มาก	4.04	0.71	มาก

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

จากตารางที่ 7 แสดงการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นด้านเศรษฐกิจและสังคม ประเด็นที่ศึกษามี 4 ด้าน ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นในแต่ละประเด็นดังนี้

ภาวะเศรษฐกิจปัจจุบันเป็นปัญหาต่อการค้าชายแดน โดยรวมทั้งสามจังหวัดมีความเห็นในระดับมาก ($\bar{X} = 3.95$ S.D. = 0.72) เมื่อวิเคราะห์แยกเป็นอำเภอจะพบว่า อำเภอตากใบมีความเห็นในระดับมาก ($\bar{X} = 3.64$ S.D. = 0.72) อำเภอสุไหงโกลกมีความเห็นในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$ S.D. = 0.83) และอำเภอเบตงมีความเห็นในระดับมากเช่นกัน ($\bar{X} = 4.18$ S.D. = 0.51)

การปรับตัวของราคาน้ำมันเป็นปัญหาต่อการค้าชายแดน โดยรวมทั้งสามจังหวัดมีความเห็นในระดับมาก ($\bar{X} = 3.74$ S.D. = 0.70) เมื่อวิเคราะห์แยกเป็นอำเภอจะพบว่า อำเภอตากใบมีความเห็นในระดับมาก ($\bar{X} = 3.52$ S.D. = 0.69) อำเภอสุไหงโกลกมีความเห็นในระดับมาก ($\bar{X} = 3.67$ S.D. = 0.68) และอำเภอเบตงมีความเห็นในระดับมากเช่นกัน ($\bar{X} = 4.02$ S.D. = 0.52)

ความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้เป็นปัญหาต่อการค้าชายแดน โดยรวมทั้งสามจังหวัดมีความเห็นในระดับมาก ($\bar{X} = 4.34$ S.D. = 0.72) เมื่อวิเคราะห์แยกเป็นอำเภอจะพบว่า อำเภอตากใบมีความเห็นในระดับมาก ($\bar{X} = 4.59$ S.D. = 0.78) อำเภอสุไหงโกลกมีความเห็นในระดับมาก ($\bar{X} = 4.65$ S.D. = 0.78) และอำเภอเบตงมีความเห็นในระดับมากเช่นกัน ($\bar{X} = 3.78$ S.D. = 0.59)

การแพร่ระบาดของยาเสพติดเป็นปัญหาต่อการค้าชายแดน โดยรวมทั้งสามจังหวัดมีความเห็นพอใจในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$ S.D. = 0.67) เมื่อวิเคราะห์แยกเป็นอำเภอจะพบว่า อำเภอตากใบมีความเห็นในระดับมาก ($\bar{X} = 4.16$ S.D. = 0.72) อำเภอสุไหงโกลกมีความเห็นในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$ S.D. = 0.76) และอำเภอเบตงมีความเห็นในระดับมากเช่นกัน ($\bar{X} = 4.23$ S.D. = 0.51)

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการค้าชายแดนไทย-มาเลเซียของประชาชนในเขตสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการค้าชายแดนไทย-มาเลเซียของประชาชนในเขตสามจังหวัดชายแดนใต้ โดยผลการสังเคราะห์แนวคิดและทฤษฎีจากการทบทวนวรรณกรรมสรุปได้ว่า องค์ประกอบของการค้าชายแดนประกอบด้วย ปัจจัยหลัก 3 ประการคือ (1) โครงสร้างพื้นฐานและทรัพยากรมนุษย์ ประกอบด้วย ความเหมาะสมของการเก็บค่าธรรมเนียมผ่านแดน ความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินในเขตการค้าชายแดน ความเข้มงวดของเจ้าหน้าที่ศุลกากรบริเวณเขตการค้าชายแดน ความสะดวกของระบบไฟฟ้าและความสว่างบริเวณเขตการค้าชายแดน ความรวดเร็วของข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการค้าชายแดน (2) ด้านการคมนาคมขนส่งและการค้า ประกอบด้วย ความสะดวกในการเดินทางไปยังประเทศมาเลเซีย ความสะดวกในการขนถ่ายสินค้าบริเวณท่าเรือ ความสะดวกในการแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศ ความสะดวกในการติดต่อสื่อสารระหว่างคู่ค้า การแข่งขันทางการตลาดระหว่างผู้ค้า (3) ด้านเศรษฐกิจและสังคม ประกอบด้วย ภาวะเศรษฐกิจปัจจุบัน ราคาน้ำมันเชื้อเพลิง ความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ ปัญหาเสพติดในพื้นที่ สำหรับการนำเสนอเนื้อหาในบทที่ 5 นี้ ผู้วิจัยแบ่งหัวข้อการนำเสนอออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย
2. อภิปรายผล
3. ข้อจำกัดของการวิจัย
4. ข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การสรุปผลการวิจัยผู้วิจัยแบ่งหัวข้อการนำเสนอออกเป็น 2 หัวข้อ คือ (1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (2) ข้อมูลค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการค้าชายแดนไทย-มาเลเซีย มีรายละเอียดดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 52.41) ที่เหลือเป็นเพศชาย ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 20 – 40 ปี (ร้อยละ 52.31) ที่เหลืออายุมากกว่า 40 ปี ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 26.61) รองลงมาคือระดับมัธยมศึกษา/ปวช. (ร้อยละ 26.11) ส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือนน้อยกว่า 10,000 บาท (ร้อยละ 37.65) รองลงมาคือมีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 10,001 – 15,000 บาท (ร้อยละ 33.04) และมีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 15,001 – 20,000 บาท (ร้อยละ 29.32) ส่วนใหญ่มีความเกี่ยวข้องกับการค้าชายแดนโดยการเป็นประชาชนที่อยู่อาศัยบริเวณท่าเรือ (ร้อยละ 34.94) รองลงมาคือเป็นกรรมกรบริเวณท่าเรือ (ร้อยละ 34.94) และเป็นผู้ประกอบการ (ร้อยละ 31.63)

2. ข้อมูลค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการค้าชายแดนไทย-มาเลเซีย

(1) ด้านโครงสร้างพื้นฐานและทรัพยากรมนุษย์ เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงสร้างพื้นฐานและทรัพยากรมนุษย์อยู่ในระดับมาก ซึ่งหมายถึง โครงสร้างพื้นฐานและทรัพยากรมนุษย์ที่มีอยู่ในปัจจุบันมีการเก็บค่าธรรมเนียมผ่านแดนที่เหมาะสม มีความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินในเขตการค้าชายแดน เจ้าหน้าที่ศุลกากรบริเวณเขตการค้าชายแดนมีความเข้มงวดในการปฏิบัติหน้าที่ การมีระบบไฟฟ้าและความสว่างบริเวณเขตการค้าชายแดนที่เหมาะสม และความรวดเร็วของข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการค้าชายแดน มีความเหมาะสม เอื้ออำนวยต่อการค้าชายแดนในระดับมาก

(2) ด้านการคมนาคมขนส่งและการค้า เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการคมนาคมขนส่งและการค้าอยู่ในระดับมาก ซึ่งหมายถึง

การเดินทางไปยังประเทศมาเลเซีย การขนถ่ายสินค้าบริเวณท่าเรือ การแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศ การติดต่อสื่อสารระหว่างคู่ค้า และการแข่งขันทางการตลาดระหว่างผู้ค้า มีความเหมาะสมในระดับมาก

(3) ด้านเศรษฐกิจและสังคม เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านเศรษฐกิจและสังคมอยู่ในระดับมาก ซึ่งหมายถึง ปัญหาอันเกิดจากสภาพเศรษฐกิจและสังคมปัจจุบัน ประกอบด้วย ราคาน้ำมันเชื้อเพลิง ความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ ปัญหายาเสพติดในพื้นที่ ส่งผลให้เกิดปัญหาและอุปสรรคต่อการค้าชายแดนในสามจังหวัดชายแดนใต้ในระดับมาก

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นเกี่ยวกับการค้าชายแดนไทย-มาเลเซียของประชาชนในเขตสามจังหวัดชายแดนใต้ สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการค้าชายแดนไทย-มาเลเซียของประชาชนในเขตสามจังหวัดชายแดนใต้อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญชัย ศิริถิ่นพัทธ์ (2551 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการค้าชายแดนของประชาชนในเขตอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย พบว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่เขตการค้าชายแดนบริเวณท่าเรือเชียงแสน จังหวัดเชียงราย มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการค้าชายแดนในเขตอำเภอเชียงแสนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของพินนา ดีบพรม (2551 : บทคัดย่อ) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการค้าชายแดน และข้อคิดเห็นในการพัฒนาการค้าชายแดนบริเวณตลาดดอยเวา อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย พบว่า ปัจจัยด้านเศรษฐกิจเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการค้าชายแดนในระดับมาก

2. ด้านโครงสร้างพื้นฐานและทรัพยากรมนุษย์ โดยภาพรวม พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากปัจจัยดังกล่าวอาจมีผลต่อการค้าชายแดน จึงทำให้ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะการเก็บค่าธรรมเนียมผ่านแดนบริเวณท่าเทียบเรือ ซึ่งในเขตอำเภอสุโขทัย และอำเภอตากใบจะเรียกเก็บค่าธรรมเนียมในจำนวนที่น้อยมาก (10 บาท)

3. ด้านคมนาคมขนส่งและการค้า โดยภาพรวม พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความสะดวกในการแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศ รองลงมา คือ ความสะดวกในการเดินทางไปยังประเทศมาเลเซีย คือ ความสะดวก ในการขนส่งสินค้าจาก มาเลเซียมายังด้านสู่ไห้โลก ทั้งนี้อาจเนื่องจากในเขตอำเภอสุไห้โลก และอำเภอตากใบ มี สถานที่สำหรับแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศเป็นจำนวนมาก จึงทำให้เกิดความสะดวก นอกจากนี้รถมอเตอร์ไซด์รับจ้างก็มีมากมายจึงทำให้เกิดความสะดวกในการเดินทางไปยังประเทศ มาเลเซีย ข้อความ ความสะดวกในการขนถ่ายสินค้าบริเวณท่าเรือ พบว่า ทุกอำเภอ ข้อความนี้มี ค่าเฉลี่ยต่ำสุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธรรงค์ เสงี่ยม (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหา การค้าชายแดนจังหวัดตาก พบว่า ปัญหาและอุปสรรคของการค้าชายแดนในจังหวัดตาก ในเรื่อง ข้อจำกัดในการนำเข้าหรือส่งออกสินค้าบางชนิด และปัญหาความไม่สะดวกด้านปิดจุดผ่านแดน

4. ด้านเศรษฐกิจและสังคม โดยภาพรวม พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของพินพนา ดีบพรม (2551 : บทคัดย่อ) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการค้า ชายแดน และข้อคิดเห็นในการพัฒนาการค้าชายแดนบริเวณตลาดดอยเวา อำเภอแม่สาย จังหวัด เชียงราย พบว่า ปัจจัยด้านเศรษฐกิจเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการค้าชายแดนในระดับมาก ทั้งนี้สภาพ เศรษฐกิจมีผลต่อกำลังซื้อของผู้บริโภค ถ้าสภาพเศรษฐกิจดีย่อมหมายถึง การมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี ได้แก่ การมีงานทำ มีรายได้ มีกิน และมีใช้ สอดคล้องกับแนวคิดของกตัญญู หิรัญญสมบุรณ์ (2547 : 35-50 อ้างถึงใน พินพนา ดีบพรม , 2551 : 53) ที่ว่า สถานภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ คู่ค้า เป็นปัจจัยสำคัญที่จะต้องคำนึงในการทำธุรกิจการค้าระหว่างประเทศ เป็นตัวแปรสำคัญที่บ่งชี้ ถึงสถานภาพทางเศรษฐกิจของประเทศคู่ค้า ส่วนประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความไม่สงบในพื้นที่ สามจังหวัดชายแดนใต้เป็นปัญหาต่อการค้าชายแดน โดยเฉพาะในอำเภอสุไห้โลกและอำเภอตาก ใบ ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด (อำเภอสุไห้โลก $\bar{X} = 4.65$, และอำเภอตากใบ $\bar{X} = 4.59$) สภาพความไม่สงบดังกล่าวจะทำให้ให้นักลงทุนขาดความเชื่อถือทางการค้าชายแดน รองลงมา ข้อความ การแพร่ระบาดของยาเสพติดเป็นปัญหาต่อการค้าชายแดน (อำเภอเบตง $\bar{X} = 4.23$, อำเภอตากใบ $\bar{X} = 4.16$ และอำเภอสุไห้โลก $\bar{X} = 4.00$) ทั้งนี้อาจเนื่องจาก สภาพแวดล้อมบริเวณชายแดนไทย-มาเลเซียในเขตอำเภอสุไห้โลก จังหวัดนราธิวาส ระดับ การศึกษาเป็นปัญหาต่อการค้าชายแดน ประเด็น มีการแพร่ระบาดของยาเสพติด มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

เอื้อต่อการ ขนย้ายและค้าขายเสพติด อีกทั้งพื้นที่ตลอดแนวชายแดนมีสภาพภูมิประเทศเป็นป่าเขา ทำให้ยากต่อการจัดการ ควบคุมดูแลตรวจสอบอย่างทั่วถึง

ข้อจำกัดของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้พัฒนารอบแนวคิดจากการทบทวนวรรณกรรมงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำไปใช้สร้างแบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบสอบถามชุดเดียวกันกับกลุ่มตัวอย่างทุกพื้นที่ ผลการวิจัยครั้งนี้เป็นจึงเป็นการสรุปในภาพรวมของการค้าชายแดนในสามจังหวัดชายแดนใต้ อย่างไรก็ตาม ในสภาพความเป็นจริง บริบทของแต่ละด้านชายแดน ยังมีความแตกต่างกันค่อนข้างมากทั้งในแง่ของสภาพเศรษฐกิจ ลักษณะของสินค้าและบริการในพื้นที่ วิถีชีวิตของผู้คนในท้องถิ่น ดังนั้น หากมีการวิจัยแยกเป็นพื้นที่อาจมีกรอบแนวคิดและตัวแปรที่แตกต่างไปจากการวิจัยครั้งนี้

2. การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นตัวแทนของผู้ให้ข้อมูลคือ ประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณด่านศุลกากรและท่าเรือ เก็บรวบรวมข้อมูลจึงเก็บจากบริเวณด่านศุลกากรและท่าเรือเท่านั้น ซึ่งในสภาพที่แท้จริงแล้ว บางพื้นที่เช่น อำเภอสุไหงโกลอก และอำเภอเบตง จะมีการจับจ่ายใช้สอยกับสินค้าและบริการในบริเวณเขตเทศบาลมากกว่าบริเวณด่านศุลกากรและท่าเรือ ดังนั้น การสรุปผลการวิจัยครั้งนี้จึงไม่รวมถึงบริเวณเขตเทศบาล ผู้ที่จะนำผลการวิจัยไปใช้จะต้องคำนึงถึงขอบเขตของข้อมูลด้วย

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะจากการวิจัย ดังนี้

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยในภาพรวม เป็นการศึกษาข้อมูลแบบกว้างๆ เพื่อนำร่องในการศึกษาบริบทพื้นที่ ผลสรุปจากการวิจัยครั้งนี้สามารถนำไปเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการวิจัยเชิงลึกได้ ดังนั้นเพื่อเป็นการพัฒนาการค้าชายแดนในสามจังหวัดชายแดนใต้อย่างแท้จริง จึงควรมีการวิจัยเชิงลึกให้ถึงบริบทของแต่ละพื้นที่ เพื่อให้ได้แนวทางที่ดีที่สุดในการพัฒนาการค้าชายแดนต่อไป

2. ควรมีการศึกษาถึงตัวแปรอื่นๆ นอกเหนือจากความคิดเห็นของประชาชน เช่น ความพึงพอใจของประชาชนต่อการค้าขายแดน ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการค้าขายแดน อุปสรรคต่อการค้าขายแดน ปัญหาการค้าขายแดน เป็นต้น เพื่อจะได้ข้อมูลที่สามารถนำไปใช้เพื่อ การพัฒนาการค้าขายแดนในสามจังหวัดชายแดนใต้ได้อย่างเหมาะสม

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา